

23.10.2025

**EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI ELINVOIMAKESKUKSISTA
SEKÄ TYÖLLISYYS-, KEHITTÄMIS- JA HALLINTOKESKUKSESTA****1 Esityksen tausta ja asetuksenantovaltuudet**

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaan valtion aluehallintoa uudistetaan. Hallitusohjelman mukaan tämä tarkoittaa lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien kokoamista uuteen perustettavaan monialaiseen virastoon, johon yhdistetään Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirasto, jäljempänä myös Valvira, aluehallintovirastot, jäljempänä myös AVI, sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, jäljempänä myös ELY-keskus tai ELY, Y-vastuualueen tarkoituksenmukaiset tehtävät. Viraston pääasiallinen ohjausvastuu osoitetaan valtiovarainministeriölle. Virastolla on valtakunnallinen toimivalta. ELY-keskusten osalta monialainen valtion aluehallinto kootaan nykyistä vahvemmilta alueilta elinvoimakeskuksiin. Hallitusohjelman mukaan lainsäädäntöä valmistellaan siten, että uusi monialainen virasto ja elinvoimakeskukset käynnistävät toimintansa lähtökohtaisesti vuoden 2025 aikana, mutta viimeistään vuoden 2026 alusta.

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi (HE 13/2025) annettiin eduskunnalle 13.3.2025. Esityksessä ehdotettiin säädettäväksi laki Lupa- ja valvontavirastosta, laki elinvoimakeskuksista sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksesta (jäljempänä myös elinvoimakeskuslaki) ja laki Ahvenanmaan valtionvirastosta. Lakiehdotus sisälsi säännökset virastojen organisaatiosta, johtamisesta, tulosohjauksesta ja hallinnon järjestämisestä. Eduskunta hyväksyi esityksen 18.6.2025 ja tasavallan presidentti vahvisti lait 27.6.2025.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi valtioneuvoston asetus elinvoimakeskuksista sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksesta. Asetuksessa säädettäisiin elinvoimakeskusten osalta keskusten nimistä, toimialueista ja toimipaikoista, organisaatiosta, toimivallasta hoitaa tehtäviä toisen keskuksen toimialueella, keskusten strategisen suunnittelun ja tulosohjauksen sisällöstä ja menettelytavoista, ohjauksen yhteensovittamisryhmän asioiden valmistelusta sekä virkojen kelpoisuusvaatimuksista. Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen osalta asetuksessa säädettäisiin sen toimipaikasta, ohjauksesta, virkojen kelpoisuusvaatimuksista, virkamiehen toimivallasta elinvoimakeskusten hallintoasioiden esittelyssä ja annettaisiin tarkempia säännöksiä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtävistä.

Asetuksenantovaltuudet

Elinvoimakeskuslain 2 §:n 4 momentin perusteella elinvoimakeskusten 2 momentissa säädetyistä muista kuin yleisen edun valvonnan tehtävistä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Elinvoimakeskuslain 3 §:n 1 momentin perusteella elinvoimakeskusten lukumäärästä, toimialueista, nimistä, osastorakenteesta sekä päätoimipaikoista ja toimipaikoista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin kymmenestä elinvoimakeskuksesta ja niiden toimialueista. Elinvoimakeskusten toimialueet on tarkoitus muodostaa seuraavan maakuntajakoon perustuvan aluejaon mukaisesti: 1. Uudenmaan maakunta, 2. Varsinais-Suomen, Satakunnan ja Ahvenanmaan maakunnat, 3. Kymenlaakson, Päijät-Hämeen ja Etelä-Karjalan maakunnat, 4. Pirkanmaan ja Kanta-Hämeen maakunnat, 5. Keski-Suomen maakunta, 6. Etelä-Savon, Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan maakunnat, 7. Etelä-Pohjanmaan maakunta, 8. Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakunnat, 9. Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maakunnat ja 10. Lapin maakunta. Elinvoimakeskusten päätoimipaikat on tarkoitus sijoittaa Helsinkiin, Turkuun, Kouvolaan, Tampereelle, Jyväskylään, Kuopioon, Seinäjoelle, Vaasaan, Ouluun ja Rovaniemelle. Muita toimipaikkoja ovat Pori, Lahti, Lappeenranta, Hämeenlinna, Mikkeli, Joensuu, Kokkola ja Kajaani.

Asetuksella säädettäisiin elinvoimakeskusten yhtenäisestä osastorakenteesta siten, että jokaisessa elinvoimakeskuksessa on vähintään kolme osastoa, joista ensimmäinen hoitaisi elinkeinon ja osaamisen, toinen liikenteen ja kolmas maaseutupalvelujen tehtäviä sekä ympäristötehtäviä. Elinvoimakeskuksella voisi olla elinvoimakeskuksista annetussa laissa osastorakenteelle säädettyjen ehtojen rajoissa myös muita osastoja, mikäli keskuksen toiminnalliset tarpeet sitä edellyttävät.

Elinvoimakeskuslain 4 §:n 3 momentin mukaan elinvoimakeskusten toimialueen laajentamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin elinvoimakeskusten toimialueen laajentamisesta asetuksella tarkemmin säädettävien tehtävien osalta. Toimialueen laajentamisella tarkoitetaan käytännössä tiettyjen tehtävien hoitamisen keskittämistä valtakunnallisesti tai tarkemmin rajatulla alueella. Elinvoimakeskus hoitaisi tehtäviä toimialuettaan laajemmalla alueella vain, jos toimialueen laajentamiselle laissa säädetty edellytykset täyttyisivät. Pääosin nykyisten ELY-keskusten keskitettyjen tehtävien määrä ei muuttuisi.

Elinvoimakeskuslain 6 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä elinvoimakeskusten toimialaohjauksen menettelytavoista.

Elinvoimakeskuslain 7 §:n 4 momentin perusteella elinvoimakeskusten toiminnan strategisen suunnittelun ja tulosohjauksen sisällöstä ja menettelytavoista voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Asetuksella säädettäisiin, että työ- ja elinkeinoministeriö vastaisi elinvoimakeskusten strategisen suunnittelun ja tulosohjauksen järjestämisestä elinvoimakeskusten osalta ja siitä, että keskuksille laaditaan yhteinen strategia-asiakirja sekä keskuskohtaiset tulossopimukset. Strategia-asiakirjassa esitettäisiin elinvoimakeskusten strategiset tavoitteet, jotka perustuisivat: hallitusohjelmaan, hallituksen strategia-asiakirjaan, valtioneuvoston kehyspäätöksiin, valtakunnallisiin alueiden kehittämisen painopisteisiin, maakuntaohjelmiin, hallituksen politiikkaohjelmiin, muihin kuin edellä tarkoitettuihin poikkihallinnollisiin ohjelmiin ja lainsäädäntöön ja kansainvälisiin sopimuksiin. Tulossopimus laadittaisiin kullekin elinvoimakeskukselle hallituskaudeksi. Asetuksella säädettäisiin tulossopimuksen tarkemmasta sisällöstä.

Elinvoimakeskuslain 8 §:n 4 momentin perusteella elinvoimakeskusten ohjauksen ja strategisen suunnittelun yhteensovittamista varten asetettavista ryhmistä sekä niiden tehtävistä ja menettelytavoista voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Asetuksella säädettäisiin tarkemmin ryhmistä, jotka valmistelevat ja yhteensovittavat ohjauksen yhteensovittamisryhmässä käsiteltäviä asioita sekä tahoista, jotka voisivat olla edustettuina näissä ryhmissä.

Elinvoimakeskuslain 12 §:n 5 momentin mukaan elinvoimakeskuksen virkojen kelpoisuusvaatimuksista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin muun muassa elinvoimakeskuksen osastopäälliköiden kelpoisuusvaatimuksista ja tarpeen vaatiessa myös muiden virkojen kelpoisuusvaatimuksista. Asetuksella säädettäisiin osastopäällikön erityiseksi kelpoisuusvaatimukseksi ylempi korkeakoulututkinto, tehtävän edellyttämä monipuolinen kokemus, käytännössä osoitettu johtamistaito ja johtamiskokemus.

Elinvoimakeskuslain 13 §:n 4 momentin perusteella Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen virkamies esittelee elinvoimakeskuksen päätettäväksi valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettyjä hallintoasioita. Asetuksella säädettäisiin, että näitä olisivat muun muassa toimintamenojen käyttösuunnitelma kullekin elinvoimakeskukselle, eräät virkanimitykset ja työsuhteeseen ottamista koskevat päätökset ja palvelussuhteeseen liittyvät päätökset.

Elinvoimakeskuslain 13 §:n 6 momentin mukaan Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtävistä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Asetuksella säädettäisiin Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtäväksi hoitaa elinvoimakeskusten kirjanpitoyksikkö- ja talousjärjestelmätehtävät, henkilöstöhallinnon tehtävät, tietohallinnon ohjaustehtävät, palvelut ja palveluhankinnat, yhteiset viestintäpalvelut ja viestintäpalveluhankinnat, yhteiset valmiustehtävät, yleishallinnon tehtävät, yhteiset sisäiset koulutus- ja kehittämistehtävät sekä niiden hankinnat sekä tukien ja avustusten maksamista, käytön valvontaa ja takaisinperintää koskevat tehtävät, joista säädetään erikseen. Lisäksi Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtävänä olisi ohjeistaa elinvoimakeskuksia kehittämis- ja hallintoasioissa sekä avustusten maksamista, käytön valvontaa ja takaisinperintää koskevissa tehtävissä. Lisäksi Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus hoitaisi elinvoimakeskusten tietohallintopalveluja. Lisäksi Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksessa olisi erillispalveluyksikkönä toimiva siviilipalveluskeskus, joka hoitaa siviilipalveluslaissa tarkoitettuja tehtäviä.

Asetuksella säädettäisiin informatiivisesta viittauksesta Lupa- ja valvontavirastoa koskevaan lakiin (530/2025), jonka perusteella Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus voisi tarjota Lupa- ja valvontavirastolle tietohallintopalvelujapalveluita.

Lailla työvoimapalveluiden järjestämisestä siirrettiin julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu 1.1.2025 alkaen valtiolta kunnille ja lakkautettiin TE-toimistot. Järjestämisvastuun siirto vaikuttaa sekä ELY-keskusten että kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtäviin ja tehtävämuutokset on toteutettu ELY-keskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskevaan virastolakiin tehdyillä muutoksilla (382/2023).

Kehittämisen- ja hallintokeskuksen uudeksi tehtäväksi on säädetty muun muassa seurata ja arvioida työvoimapalvelujen tuloksellisuutta ja toimivuutta sekä tuottaa niitä koskevaa tietoa. Näiden tehtävien osalta on annettu tarkempaa sääntelyä muuttamalla elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annettua valtioneuvoston asetusta (Valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta 387/2024). Nämä KEHA-keskuksen tehtäviä 1.1.2025 alkaen tarkentavat säännökset on otettu huomioon tässä ehdotuksessa.

Elinvoimakeskuslain 14 §:n mukaan Työllisyys-, kehittäminen- ja hallintokeskuksen toimipaikasta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Asetuksella säädettäisiin, että Työllisyys-, kehittäminen- ja hallintokeskuksen toimipaikka olisi Mikkelissä. Työllisyys-, kehittäminen- ja hallintokeskuksen henkilöstön virkapaikkoja olisivat kaikkien elinvoimakeskusten toimipaikat. Lisäksi Työllisyys-, kehittäminen- ja hallintokeskuksen henkilöstön virkapaikkoja voisivat olla myös muissa työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan virastojen toimipaikoissa.

Elinvoimakeskuslain 15 §:n 5 momentin perusteella Työllisyys-, kehittäminen- ja hallintokeskuksen toiminnan ohjauksen sisällöstä ja menettelytavoista voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Asetuksella säädettäisiin, että työ- ja elinkeinoministeriö huolehtisi siitä, että Työllisyys-, kehittäminen- ja hallintokeskukselle laaditaan tulostavoiteasiakirja. Lisäksi asetuksella säädettäisiin, että työ- ja elinkeinoministeriö sekä valtiovarainministeriö laatisivat yhdessä tietohallintopalvelujen tulostavoitteet.

Elinvoimakeskuslain 19 §:n mukaan Työllisyys-, kehittäminen- ja hallintokeskuksen virkojen kelpoisuusvaatimuksista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin muun muassa Työllisyys-, kehittäminen- ja hallintokeskuksen johtajan kelpoisuusvaatimuksista.

Elinvoimakeskuslain 23 §:n 2 momentin perusteella kielivähemmistön palveluyksikön perustamisesta, tehtävistä, nimestä, toimialueesta ja toimipaikasta sekä virkojen kelpoisuusvaatimuksista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin ruotsinkielisistä palveluryhmistä ja niihin liittyvistä kielitaitovaatimuksista.

2 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu valtion aluehallintouudistusta koskevan lainsäädäntöhankkeen yhteydessä (HE 13/2025 vp). Esitys on käsitelty 23.9.2025 lainsäädäntöhankkeen valmisteluryhmässä. Lisäksi esitys on käsitelty 23.9.2025 valtion aluehallinnon uudistamisen lainsäädäntöhankkeen poikkihallinnollisessa yhteistoimintaelimessä.

3 Nykytila ja keskeiset ehdotukset

ELY-keskukset

Manner-Suomessa on nykyisin viisitoista elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta (ELY-keskus), joiden tehtävänä on edistää alueellista kehittämistä hoitamalla valtionhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtäviä alueilla useilla eri toimialoilla. ELY-keskuksista yhdeksässä on kolme vastuualuetta elinkeinot, työvoima ja osaaminen –vastuualue (E-vastuualue), ympäristö ja luonnonvarat – vastuualueet (Y-vastuualue), ja liikenne ja infrastruktuuri – vastuualue (L-vastuualue). Kolmen vastuualueen ELY-keskuksia ovat Uudenmaan, Varsinais-Suomen, Pirkanmaan, Kaakkois-Suomen, Pohjois-Savon, Keski-Suomen, Etelä-Pohjanmaan, Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin ELY-keskukset. Kahden vastuualueen ELY-keskuksia, E- ja Y-vastuualueet, ovat Hämeen, Etelä-Savon, Pohjois-Karjalan ja Kainuun ELY-keskukset. ELY-keskuksia, joissa on ainoastaan E-vastuualue, ovat Pohjanmaan ELY-keskus ja Satakunnan ELY-keskus. Puuttuvan vastuualueen tehtävien hoitamisesta ELY-keskuksen alueella säädetään elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun valtioneuvoston asetuksen 3 §:ssä.

Uudistuksessa perustettaisiin uudet valtion aluehallinnon monialaiset elinvoimakeskukset, joita olisi kymmenen. Elinvoimakeskukset ja niiden toimialueet olisivat seuraavat: Uudenmaan elinvoimakeskus, Lounais-Suomen elinvoimakeskus, Kaakkois-Suomen elinvoimakeskus, Sisä-Suomen elinvoimakeskus, Keski-Suomen elinvoimakeskus, Itä-Suomen elinvoimakeskus, Etelä-Pohjanmaan elinvoimakeskus, Pohjanmaan elinvoimakeskus, Pohjois-Suomen elinvoimakeskus sekä Lapin elinvoimakeskus. Keskusten päätoimipaikoista ja toimipaikoista säädetäisiin valtioneuvoston asetuksella. Keskuksilla olisi toimipaikka kaikissa maakunnissa.

KEHA-keskus

ELY-keskusten tukipalvelut sekä valtaosa valtionavustusten ja korvausten maksatuksia koskevista palveluista on koottu elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskukseen (jäljempänä KEHA-keskus). Kehittämis- ja hallintokeskus aloitti toimintansa 1.1.2015. Se hoitaa viidentoista ELY-keskuksen kaikki talous- ja henkilöstöhallinnon, toimialariippumattoman tietohallinnon ja eräiden toimialojen toimialasidonnaiset tietohallinnon palvelut (erotuksena Valtorin toimialasidonnaisista palveluista) asianhallinnan ja virastopalvelujen tehtävät sekä yhteiset viestintäpalvelut ja kehittämistehtäviä. Näiden tukipalvelujen lisäksi se hoitaa ELY-keskusten ohella valtionavustusten ja korvausten valvontatehtäviä.

Lisäksi KEHA-keskuksen tehtävänä on seurata ja arvioida työvoimapalvelujen tuloksellisuutta ja toimivuutta sekä tuottaa niitä koskevaa tietoa. KEHA-keskus tuottaa tietoa työ- ja elinkeinoministeriölle alueellisten työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelujen sekä ministeriön oman analyysitoiminnon ja politiikkavalmistelun tueksi. Myös työvoimaviranomaiset voivat hyödyntää KEHA-keskuksen tuottamaa tietoa työvoimapalvelujen järjestämisessä. Lisäksi KEHA-keskuksen tehtäviin kuuluvat työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain (381/2023) 17 ja 18 §:ssä säädetyt tehtävät.

KEHA-keskuksen tehtäviin kuuluu myös kansainvälisen rekrytoinnin edistäminen. KEHA-keskus tarjoaa valtakunnallisesti palveluja, joilla edistetään työperäistä maahanmuuttoa ja työvoiman kansainvälistä liikkuvuutta. KEHA-keskuksen tehtäviin

kuuluvat myös palkkaturva-asiat, joita se hoitaa keskitetysti koko Suomen alueella sekä harkintaa vaativat työttömyysturvatehtävät.

KEHA-keskuksen vastuulle kuuluu lisäksi maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseen ja asettautumiseen liittyviä tehtäviä. KEHA-keskuksen tehtävänä on seurata ja arvioida kotoutumisen edistämisen tuloksellisuutta ja toimivuutta sekä tuottaa sitä koskevaa tietoa. Lisäksi KEHA-keskuksella on kotoutumisen edistämisen valtakunnallinen osaamisen ja palveluiden kehittämisen ja palveluiden yhteensovittamisen tuki, kotoutumislain toimeenpanoon liittyvä oikeudellinen neuvonta sekä muu kuntien ja muiden kotoutumisen edistämisen toimijoiden tukeminen kotoutumisen ja asettautumisen edistämässä valtakunnallisella tasolla. KEHA-keskuksen tehtävänä on myös vastata kotoutumislain mukaisen perustietoaineiston yhteensovittamisesta, kääntämisestä ja jakelusta. Lisäksi KEHA-keskus vastaa valtakunnallisen tietovarannon ja asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden kehittämisestä ja ylläpidosta. KEHA-keskus vastaa myös kotoutumislaissa säädetyistä korvaushakemusten käsittelyyn ja maksamiseen liittyvistä tehtävistä ja voi toimia valtionavustuslain 12, 19, 21 ja 22 §:ssä tarkoitetussa tehtävässä valtionapuviranomaisena kotoutumisen edistämiseen liittyvien tehtävien osalta. KEHA-keskus hoitaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lisäksi myös valtionavustuslain 15 §:n mukaisia valvontatehtäviä.

Uudistuksen myötä säädettäisiin Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksesta. Keskus muodostuisi nykyisestä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta, jonka tehtävät vuoden 2025 alusta lukien muuttuivat merkittävästi. Julkisten työvoimapalvelujen järjestämisvastuu siirtyi työ- ja elinkeinotoimistoilta kunnille vuoden 2025 alusta alkaen. Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä sisältää muutoksia myös KEHA-keskuksen tehtäviin. KEHA-keskukselle siirtyvät uudet tehtävät liittyvät työllisyyteen ja työllisyyden hoitoon. Lisäksi vuoden 2025 alusta voimaan tulleen kotoutumislain kokonaisuudistuksen myötä KEHA-keskuksen vastuulle on tullut maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseen ja asettautumiseen liittyviä tehtäviä. Siksi KEHA-keskuksen nimeksi tulisi jatkossa Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus (lyhenne KEHA-keskus).

4 Pääasialliset vaikutukset

Asetusluonnos on valmisteltu hallituksen esityksen (HE 13/2025 vp) yhteydessä ja se on ollut hallituksen esityksen liitteenä. Hallituksen esityksessä on arvioitu laajasti elinvoimakeskusten perustamisen vaikutuksia.

5 Lausuntopalaute

Asetusluonnos oli lausuttavana aluehallintouudistusta koskevasta lainsäädännöstä annetun hallituksen esityksen (HE 13/2025 vp.) lausuntokierroksen yhteydessä 19.6.-1.9.2024. Asetusluonnokseen on tehty lausuntopalautteen edellyttämät muutokset soveltuvin osin. Hallituksen esityksen antamisen jälkeen asetustuonnokseen on tehty lähinnä teknisiä muutoksia.

Asetusehdotusta koskeva lausuntopalaute:

Toimialueet ja toimipaikat

Useat lausunnonantajat, kuten useat ELY-keskukset, ovat todenneet elinvoimakeskusten toimipaikoista säätämisen olevan välttämätöntä. Sen sijaan monissa lausunnoissa on todettu, että elinvoimakeskusten päätoimipaikoista ei tule säätää.

Uudenmaan liitto sekä Espoon ja Helsingin kaupungit ovat pitäneet Uudenmaan ja Päijät-Hämeen maakunnat käsittävää toimialuetta liian laajana ja esittävät Uudellemaalle omaa elinvoimakeskusta. Hämeen ELY-keskus on todennut, että sen toimialueen jakaminen kahteen eri elinvoimakeskukseen voi vaikeuttaa sidosryhmien työtä Hämeen alueella ja sidosryhmyön pirstoutumista. Hämeenlinnan kaupunki, Hämeen kauppakamari sekä MTK Häme ovat lausuneet ensisijaisena kantanaan, että Kanta- ja Päijät-Hämeen alueille tulisi perustaa oma yhteinen elinvoimakeskus. Hämeenlinnan kaupunki on pitänyt Kanta-Hämeen kuulumista Pirkanmaan kanssa saman elinvoimakeskuksen toimialueeseen toiseksi parhaana ratkaisuna, mikäli Hämeeseen ei ole hallitusohjelman kirjausten vuoksi toteutettavissa omaa elinvoimakeskusta. Lahden kaupunki ja Hollolan kunta ovat esittäneet, että Etelä-Suomen elinvoimakeskuksen päätoimipaikaksi määritellään Lahti.

Monet lausujat ovat tuoneet esille huolensa pohjalaismaakuntien eriyttämisestä kahteen kokonaisuuteen. Keski-Pohjanmaan liiton ja eräiden kuntien näkemysten mukaan pohjalaismaakuntien eriyttämisen sijaan tulisi pyrkiä niiden synergian tiivistämiseen, joka turvattaisiin Etelä-Pohjanmaalla sijaitsevalla, pohjalaismaakuntien yhteisellä elinvoimakeskuksella. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on todennut, että Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen L-vastuualueen vahvuus, huomioiden tehtävien järjestäminen kahdessa elinvoimakeskuksessa esityksessä esitetyllä tavalla, on haasteellista.

Varsinais-Suomen ELY-keskus on tuonut esiin, että pohjalaismaakuntien (Etelä-Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa, Pohjanmaa) osalta asetuksessa esitetty nykyisen Liikennevastuualueen jakaminen kahteen eri elinvoimakeskukseen heijastuu toimintaan ongelmallisesti ja toiminnan tehokkuutta vähentävästi myös ko. maakuntia laajemmin. Tienpidon hankintojen osalta läntinen hankinta-alue, joka nykyisin on Varsinais-Suomen ELY-keskuksen osana, on tiivis osa kaikkien alueensa ELY-keskusten liikennevastuualuetta. Hankinta-alueen yksiköiden päälliköt osallistuvat kaikkien alueen ELY-keskusten liikennevastuualueiden johtoryhmytyöhön, yhteistyö tienpidon suunnitteluun ja toiminnanohjaukseen kunkin ELY-keskuksen osalta on kiinteä. Esityksen mukaan elinvoimakeskuksia tulisi ko. alueelle yksi lisää. Tämä lisää työmäärää myös hankinta-alueella.

EK on ehdottanut harkittavaksi, että itäisen Suomen haastavampi kokonaistilanne otettaisiin huomioon siten, että Kymenlaaksosta Kainuuseen ulottuvan alueen julkiset yrityspalvelut tulisi tarjota hajautetun kunta- ja työllisyysalueiden ja useiden elinvoimakeskusten sijaan keskitetysti yhden elinvoimakeskuksen toimesta.

Lausuntopalautteen perusteella järjestettiin 20.11.2024 lausunnonantajien, sidosryhmien sekä hallinnonedustajien kuulemistilaisuus Päijät-Hämeen sijoittumisesta elinvoimakeskuksen toimialueeseen. Kuulemistilaisuudessa olivat edustettuina asian kannalta keskeiset sidosryhmät, kuten esimerkiksi asianosaiset maakuntien liitot, ELY-keskukset, kaupungit sekä järjestöt. Tilaisuudessa esiteltiin kolme eri vaihtoehtoa Päijät-Hämeen maakunnan sijoittumista koskien. Lausuntokierroksella olleen vaihtoehdon lisäksi toisena vaihtoehtona tarkasteltiin Päijät-Hämeen maakunnan sijoittumista Kaakkois-Suomen elinvoimakeskuksen toimialueeseen kaikkien tehtävien osalta. Kolmantena vaihtoehtona tarkasteltiin ratkaisua, jossa Päijät-Hämeen maakunta sijoittuisi Kaakkois-Suomen elinvoimakeskuksen toimialueeseen mutta Etelä-Suomen elinvoimakeskus vastaisi EU:n alue- ja rakennepolitiikan ja yritysrahoituksen välittävän viranomaisen tehtävistä oman toimialueensa lisäksi Kaakkois-Suomen elinvoimakeskuksen alueella ja mahdollisista kotoutumisen edistämisen valtionapujen rahoittajatehtävistä valtakunnallisesti. Kuulemistilaisuudessa käydyssä keskustelussa ei syntynyt sellaista toimialuejkoratkaisua, joka olisi saanut laajaa yhteistä kannatusta. Asia esiteltiin Valtion aluehallintouudistuksen yhteistoimintaelimen kokouksessa 20.11.2024 ja valmisteluryhmässä 21.11.2024. Hankkeen ohjausryhmä linjasi asiasta 14.1.2025 edellä kuvatun toisen vaihtoehdon mukaisesti. Linjauksen mukaan Päijät-Hämeen maakunta sijoitettaisiin Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson maakuntien kanssa Kaakkois-Suomen elinvoimakeskuksen toimialueeseen, jonka päätoimipaikkana olisi Kouvola. Muutoksen myötä Etelä-Suomen elinvoimakeskuksen nimi muutettaisiin Uudenmaan elinvoimakeskukseksi.

Elinvoimakeskusten nimet

Hämeen ELY-keskus on ehdottanut Pirkanmaan ja Kanta-Hämeen toimialueen elinvoimakeskuksen nimeksi Sisä-Suomen elinvoimakeskus. MTK-Häme on ehdottanut nimeksi Hämeen-Pirkanmaan elinvoimakeskus.

Kuusamon kaupunki on ehdottanut ja Pohjois-Pohjanmaan liitto on kannattanut Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun uuden yhteisen elinvoimakeskuksen nimeksi Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun elinvoimakeskus, jolloin olisi selkeää, millä alueella toimitaan. Lisäksi kaupunki on todennut, että Pohjois-Suomen sivutoimipaikan sijoittaminen Kuusamoon olisi perusteltua elinvoimakeskuksen toimialueen laajuuden ja erityispiirteiden johdosta. Lapin ELY-keskus ei ole kannattanut kahden maakunnan nimestä koostuvaa Pohjois-Suomen elinvoimakeskuksen nimeä.

Satakuntaliitto ja Satakunnan ELY-keskus kannattavat Lounais-Suomen elinvoimakeskuksen nimeä.

Useat tahot ovat lausuneet, että elinvoimakeskusten toimialueen muodostuessa useammasta maakunnasta, tulisi elinvoimakeskuksen nimen kuvata mahdollisimman hyvin koko toimialuetta, eikä nimen alkuosaa saisi olla vain yhden maakunnan nimi.

Jatkovalmistelussa on linjattu elinvoimakeskusten virallisista nimistä. Lausuntopalautte huomioon ottaen Pirkanmaan ja Kanta-Hämeen maakunnat kattavan elinvoimakeskuksen nimeksi ehdotetaan Sisä-Suomen elinvoimakeskus. KEHA-

keskuksen nimeksi on jatkovalmistelussa linjattu Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus.

Organisaatio

Liikenne- ja viestintäministeriö on lausunnossaan muistuttanut valmistelun yhteydessä esille tuomistaan huolista liittyen asetusluonnoksessa ehdotettuun elinvoimakeskusten osastorakenteeseen sekä keskusten ohjaus- ja johtamisjärjestelmän painottumiseen osastoille. Ehdotettu ratkaisu voisi liikenne- ja viestintäministeriön mukaan johtaa siihen, että nykytilan arvioinnissa havaitut epäkohdat ELY-keskusten ohjaus- ja johtamisjärjestelmään liittyen jatkuisivat, koska nykyisen järjestelmän on todettu vähentävän johtamisen liikkumavaraa vastuualueiden välisissä tehtävissä. Lisäksi asetusluonnoksen pitkälti nykyisenkaltainen tiukasti määrätty hallinnonalakohtainen osastorakenne jopa hämärtää koko hankkeen tarkoitusta. Hallituksen esityksen mukaan elinvoimakeskusten toiminnan on tarkoitus tukea alueiden omiin vahvuuksiin ja erityispiirteisiin perustuvaa alueiden kehittämistä. Olennaista tällöin on, että alueella on mahdollisuudet ottaa käyttöön alueen kannalta parhaat toimintatavat ja ratkaisut.

Maa- ja metsätalousministeriö on kannattanut lausunnossaan erityisesti elinvoimakeskusten asetuksella määriteltyä osastorakennetta, jossa maaseututehtävät on koottu yhteen. Maa- ja metsätalousministeriö on katsonut, että jokaisessa elinvoimakeskuksessa tulee olla maaseutuasioita hoitava osasto. Maaseututehtävien kokonaisuus käsittää maaseutu-, maatalous- ja maksajavirastotehtävät ml. CAP-suunnitelman maaseudun yritysrahoituksen ja Leader-toimintatavan. Ministeriön näkemyksen mukaan yhteisten periaatteiden mukaan osastorakennetta tulee säädellä tarve, yhteiskunnallinen vaikuttavuus, tehtävien tehokas hoitaminen ja asiakaslähtöisyys: nämä kaikki periaatteet toteutuvat silloin, kun maaseututehtäviä ei hajoteta, vaan säilytetään kokonaisuutena. Etenkin maksajavirastokokonaisuuden kannalta on ministeriön mukaan tärkeää, että elinvoimakeskusten osastorakenne on yhtenäinen ja vastuut ovat selkeät. Myös Ruokavirasto on pitänyt erittäin tärkeänä, että CAP-suunnitelman toimeenpanotehtävät mukaan lukien maaseuturahastosta myönnettävät yritys- ja hanketuet on jokaisessa elinvoimakeskuksessa sijoitettu asetusluonnoksessa mainitulle maaseutupalvelujen osastolle. Myös eräät ELY-keskukset sekä MTK:n paikallisyhdistykset ovat pitäneet kannatettavana asetuksella määriteltyä osastorakennetta, jossa maaseututehtävät on koottu yhteen maaseutuosastoon.

ELY-keskukset ovat todenneet lausunnoissaan, että elinvoimakeskusten sisäiseen organisoitumiseen tulee jättää enemmän vapausasteita, sillä asetus tuottaa eriasteisia haasteita organisaation koosta ja tehtävämäärästä riippuen. Vapausasteiden puuttuminen saattaa lausujien mukaan johtaa epätarkoituksenmukaiseen ja tehottomaan osastorakenteeseen. Ehdotettu sääntely saattaa haastaa alueellisiin erityiskysymyksiin vastaamisen ja samalla heikentää keskusten poikkihallinnollisuutta. Sen sijaan maaseutupalvelujen ja ympäristötehtävien yhdistäminen on saanut osalta ELY-keskuksista kannatusta.

Ammattiliitto Pro ry on lausunnossaan todennut, että asetustasolla säädetty osastojako rajoittaa viraston mahdollisuuksia reagoida kulloisenkin tilanteen vaatimalla tavalla.

Lisäksi asetuksessa kuvattu osastojako viestii selkeästi, että elinvoimakeskusten sisälle muodostuu vahvat sektoriputket. Osastojakoa ei voi pitää resurssien tehokkaan käytön kannalta tarkoituksenmukaisena.

SLL:n näkemyksen mukaan olisi parasta, että kaikki ympäristö-, vesi- ja kalataloustehtävät siirrettäisiin Lupa- ja valvontavirastoon. Jos ympäristötehtäviä tulisi kuitenkin myös elinvoimakeskuksiin, niitä ei missään nimessä pitäisi alistaa samaan yksikköön kuin maaseutuasiat. SLL:n näkemyksen mukaan oma itsenäinen, riippumaton ja puolueeton yleisen edun valvontayksikkö kuten Lupa- ja valvontavirastossa olisi tarpeen myös yleisen kalatalousedun valvonnassa.

Elinvoimakeskuksia sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskusta koskevan asetusluonnoksen mukaan elinvoimakeskuksella voi olla elinvoimakeskuksista sekä kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetussa laissa osastorakenteelle säädettyjen ehtojen rajoissa myös muita osastoja, mikäli keskuksen toiminnalliset tarpeet sitä edellyttävät. Muista osastoista päätettäisiin keskuksen työjärjestyksessä. Lisäksi elinvoimakeskuksessa voi olla osastot yhdistäviä ja muita yksiköitä.

Keskitettyt tehtävät

Useat lausunnonantajat ovat kritisoineet keskitettyjen tehtävien määrää elinvoimakeskuksissa ja painottaneet alueellisen asiantuntemuksen tärkeyttä.

Liikenne- ja viestintäministeriö on kiinnittänyt huomiota liikennetehtävien hoitamiseen ja todennut, että liikennetehtävien hoitaminen kymmenessä elinvoimakeskuksessa vaatisi lisää henkilöresursseja ja tienpidon rahojen jakamista entistä pienempiin kokonaisuuksiin. Liikenne- ja viestintäministeriön mukaan ehdotuksessa esitetty kompromissi siitä, että Etelä-Pohjanmaan elinvoimakeskus sekä Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan elinvoimakeskus järjestävät liikennetehtävät yhdessä ehdotuksessa esitetyllä tavalla ei ole tehokkuuden ja henkilöstön kannalta järkevää. Lisäksi ratkaisusta aiheutuu liikenne- ja viestintäministeriön mukaan väistämättä myös lisäkustannuksia. Myös eräät muut lausunnonantajat ovat pitäneet ehdotusta Pohjanmaan alueen liikennetehtävien järjestämisestä epätarkoituksenmukaisena.

Useat lausunnonantajat ovat kannattaneet kalataloustehtävien keskittämistä kolmeen elinvoimakeskukseen omana kokonaisuutenaan sekä nykyisen aluejaon säilyttämistä ja kalataloustehtävien keskittämistä Lounais-Suomen, Lapin ja Itä-Suomen elinvoimakeskuksiin.

Uudenmaan ELY-keskus on pitänyt kotoutumista edistävien tehtävien keskittämistä tarkoituksenmukaisena valtakunnallisten toimintatapojen yhdenmukaistamisen ja korvauksia hakevien yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Satakunnan ELY-keskuksen on sen sijaan huomauttanut, että kotoutumisen edistämisestä aiheutuvien kustannusten korvauksista sopimisen ja päätöksenteon tehtävät edellyttävät paljon paikallista yhteistyötä kuntien ja hyvinvointialueiden kanssa ja tällä hetkellä tehtävää hoidetaan jokaisessa ELY-keskuksessa. Satakunnan ELY-keskus on esittänyt, että tehtävän keskittäminen voi ainakin alkuvaiheessa ruuhkauttaa päätöksentekoa ja pidentää käsittelyaikoja. Myös Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on katsonut, että näiden

tehtävien keskittämisessä tulisi huomioida tehokkuus ja asiakasnäkökulma. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen mukaan keskittämisellä menetetään merkittävästi osaamista alueellisista elinvoimakeskuksista, ja kuntien ja hyvinvointialueiden näkökulmasta yhteistyötahot lisääntyvät.

Kotoutumista edistävien tehtävien keskittämisen resursointiin liittyen Uudenmaan ELY-keskus on huomauttanut, että keskittämiseen liittyy uusien toimintatapojen käyttöönottoa, käytäntöjen yhdenmukaistamista sekä selkeiden ohjeiden tekemistä. Nämä vaativat lisää henkilötyövoimaa, joten on kartoitettava ja varmistettava uuden keskitetyn toiminnon asianmukainen resursointi jo siirtymävaiheessa. Lisäksi Satakunnan ELY-keskus on huomauttanut, että keskittämisratkaisulla on merkitystä myös henkilöstöresurssien ja työpaikkojen sijoittumiseen.

Kuntaliitto on katsonut, että elinvoimakeskusten toimialueen laajentaminen tietyissä tehtävissä hämärtää osaltaan keskusten alueellista luonnetta ja tekee hallinnollisesta rakenteesta sekavan ja kansalaisille vaikeasti ymmärrettävän. Myös useiden muiden lausunnonantajien mukaan se, että elinvoimakeskuksilla olisi runsaasti valtakunnallisesti keskitettäviä tehtäviä heikentää yksittäisiä elinvoimakeskuksia ja kaventaa niiden luonnetta aidosti monialaisina yksikköinä toimialueillaan. Keskitetyt tehtävät tulisi lausujien näkemyksen mukaan jakaa mahdollisimman tasapuolisesti maakunnallisten toimipaikkojen kesken ja jatkossa niiden lisäämisestä tulisi säätää vain erityisen painavin perustein.

Myös monet ELY-keskukset ovat todenneet, että elinvoimakeskuksista on muotoutumassa hyvin erilaisia ja erikokoisia sekä tehtäväsisällöltään että toimintamandaatiltaan, mikä ei niiden näkemyksen mukaan vastaa hallitusohjelmaan kirjattua vahvojen elinvoimakeskusten tavoitetta. Esiin on nostettu mm. liikennetehtävien jakaminen pohjalaismaakuntien osalta sekä ehdotettu EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahastojen rahoitustehtävien osoittamista jokaiselle elinvoimakeskukselle. Osa ELY-keskuksista on esittänyt kritiikkiä myös ilmastonmuutoksen hillintää ja osin kiertotaloutta koskevan tehtävän keskittämisestä ilmaisten huolensa työn kytkeytymiseen alueille ja toisaalta voimavarojen riittävyteen.

Suomen Yrittäjät ry on kiinnittänyt huomiota eräiden keskitettyjen tehtävien sijoittamispaikkoihin ja kyseenalaistanut, perustuvatko ratkaisut alueiden vahvuuksiin ja erityishaasteisiin. Lisäksi Suomen Yrittäjät ry on todennut rakennerahastotehtävien keskittämisen heikentävän alueiden toimivaltaa ja mahdollisuutta hyödyntää kunkin alueen tarpeita ja elinkeinoelämän tuntemusta. JHL ry ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus ovat puolestaan esittäneet, että rakennerahastotehtävät tulisi keskittää nykyistä vastaavalla tavalla. Molemmat ovat myös painottaneet, että myöntö- ja maksatustoiminto ovat osa saumatonta yhteistä rahoitusprosessia, minkä takia ne tulisi organisoida samoihin elinvoimakeskuksiin.

MTK on esittänyt, että valkuposkihanhien maataloudelle aiheuttamien ongelma- ja vahinkoasioiden hallinnointi keskitetään Itä-Suomen elinvoimakeskukseen.

Lausuntopalautteen perusteella keskitettyjä tehtäviä koskevia säännöksiä on täydennetty ja muokattu teknisesti. Tehtävien hoitamista keskitetysti puoltaa asiantuntijaosaamisen turvaaminen sekä resurssien tehokas käyttö.

Vesitalouden sekä vesienhoidon ja merenhoidon osalta keskitetyt tehtävät

Maa- ja metsätalousministeriö on pitänyt tarkoituksenmukaisena ja välttämättömänä ehdotusta vesitaloustehtävien keskittämisestä Lounais-Suomen, Kaakkois-Suomen ja Lapin elinvoimakeskusten toimialueille. Ratkaisussa korostuvat vesistötehtävät alavirtaperiaatteella, rajavesistötehtävät sekä synergia kalataloustehtävien kanssa. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriö on kannattanut ehdotusta tiettyjen vesitaloustehtävien säilymisestä valtakunnallisesti keskitettyinä tehtävinä. Maa- ja metsätalousministeriö on katsonut, että vesitaloustehtävät olisi tarkoituksenmukaista järjestää niin, että niitä hoitaviin elinvoimakeskukseen perustetaan vesitalousasioita hoitava osasto, johon voi tarpeen mukaan sijoittaa myös muiden toimialojen tehtäviä. Myös Lapin ELY-keskus, Kaakkois-Suomen ELY-keskus, Varsinais-Suomen ELY-keskus ja Etelä-Karjalan liitto ovat tukeneet esitettyä keskittämiskäytäntöä vesitaloustehtävien osalta.

Useat lausunnonantajat ovat lausuneet, että toisiinsa tiiviisti liittyvien ja toisiaan tukevien tehtävien keskittäminen tulisi tehdä samoille toimialueille. Tällaisia tehtäviä olisivat ainakin vesienhoidon toimeenpanon edistämistehtävät, kalatalouteen liittyvät tehtävät ja vesitaloustehtävät.

Eräät ELY-keskukset ovat esittäneet, että vesien- ja merenhoidon tehtävät olisi luontevaa ja perusteltua osoittaa jokaiselle elinvoimakeskukselle ilman keskittämistä, koska tehtäviin liittyy keskeisesti yhteistyö- ja vuorovaikutus alueen muiden toimijoiden kanssa ja ratkaisulla voitaisiin hakea synergiaetuja elinvoimakeskukseen sijoitettavien luonnonsuojelun tehtävien kanssa.

Pirkanmaan ELY-keskus on todennut, että vesitehtävien (vesien ja merenhoidon toimeenpano ja tukiviranomaisen ja vesitalousviranomaisen tehtävät) hoitaminen keskitettyinä on nykyisessä ja erityisesti tulevassa voimavaratilanteessa välttämätöntä tehtävien onnistuneen hoidon kannalta. Ilman keskittämisiä henkilöriskit muodostuvat liian suuriksi erityisesti, koska osa tehtävistä on yhteiskunnan turvallisuusstrategiaan sisältyviä tehtäviä. Tehtävien keskittämisessä on huolehdittava riittävästä alueellisesta läsnäolosta. Tehtävien hoitamiseen on oltava resurssit, vaikka toimivalta on alueen ulkopuolella. Pirkanmaan ELY-keskus on lisäksi lausunut, että vesienhoidon ja merenhoidon edistäminen kytkeytyvät hyvin vahvasti toisiinsa. Merenhoidon tehtävien keskittäminen eri tavalla kuin vesienhoidon edistämistehtävien keskittäminen, johtaisi siihen, että nykyisten rannikkoalueiden tulisi osoittaa vesien ja merenhoidon tehtäviä hoitavaa henkilöstöä kolmeen eri virastoon. Ottaen huomioon tehtäviä hoitavan henkilöstön vähäisyyden, on todennäköistä, että ratkaisu heikentäisi tehtävän hoitamista ja heikentäisi tehtävien synergioita. Tukiviranomaisen tehtäviä voitaisiin keskittää yhteen elinvoimakeskukseen. Varsinais-Suomen liitto ei ole pitänyt perusteltuna, että vesienhoidon ja merenhoidon toimeenpanon edistämistehtävät eriytetään, vaan ne pitäisi säilyttää yhden viranomaisen vastuulla.

Varsinais-Suomen ELY-keskus on tukenut lausunnossaan tiettyjen nykyisin Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukseen keskitettyjen vesitaloustehtävien siirtoa Lounais-Suomen elinvoimakeskukselle, sillä vesistö sääntelyiden, tulvantorjunnan ja

tulvariskien hallinnan hoitaminen alavirtaperiaatteen mukaisesti puoltavat tehtävän keskittämistä Lounais-Suomen elinvoimakeskukselle. Useat pohjalaiset lausunnonantajat sen sijaan ovat vastustaneet nykyisin Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukseen keskitettyjen vesitaloustehtävien keskittämistä Lounais-Suomen elinvoimakeskukseen. Lausujat ovat nähneet, että vesistörakenteita koskeva keskittäminen tulisi säilyttää Pohjanmaalla, jossa suurin osa valtion vesistörakenteistakin sijaitsee. Myös Suomen Yrittäjät ry on kyseenalaistanut esitettyä keskittämiskäytäntöä.

Pohjois-Pohjanmaan liitto ja Kainuun liitto ovat lausuneet, että nykyisin Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukseen keskitettyjä vesistö-, ilmasto- ja patoturvallisuustehtäviä ei tulisi siirtää Lapin elinvoimakeskukselle, koska Pohjois-Suomen elinvoimakeskuksen alueella tarjotaan tehtäviin liittyvää koulutusta, ja tehtävien siirto aiheuttaisi toiminnallisia haittoja.

Energiateollisuus ry on yhtynyt myös perusteluissa esitettyyn näkökulmaan siitä, että valtakunnallisen yhdenmukaisuuden ja toiminnanharjoittajien tasapuolisen kohtelun vuoksi myös vesienhoidon viranomaistehtävien laaja keskittäminen on perusteltua. Kala- ja vesitaloustehtävien sekä vesienhoidon toimeenpanotehtävän osalta Energiateollisuus ry on esittänyt toimialuemäärittelyjen uudelleen tarkastusta siten, että nämä vesiin liittyvät tehtävät muodostavat tarkoituksenmukaiset kokonaisuudet.

Ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön vesitehtävät ovat sisällöltään ja luonteeltaan eri tehtäviä. Maa- ja metsätalousministeriön vesitaloustehtävät liittyvät vesivaroihin, vesihuoltoon, patoturvallisuuteen, tulvariskien hallintaan ja valtion vesirakenteisiin.

Vesistösäännöstelyiden, tulvantorjunnan ja tulvariskien hallinnan hoitaminen alavirtaperiaatteen mukaisesti puoltavat tehtävän keskittämistä Lounais-Suomen elinvoimakeskukselle, joka koordinoi ylimatekunnallista yhteistyötä Kokemäenjoen tulvariskien hallinnassa. Valtion vesistörakenteiden omistuksen ja hoidon keskitetty tehtävä on tarkoitus edelleen sijoittaa nykyisenkaltaisesti Pohjanmaalle, vaikka tehtävä hallinnollisesti siirtyy. Lausunnolla olleessa HE-luonnoksessa ehdotettua ratkaisua pidettiin välttämättömänä turvallisuuskriittisten tehtävien hoidon varmistamiseksi, koska vesitaloustehtävien voimavarat jakautuvat Lupa- ja valvontaviraston ja elinvoimakeskusten välille, ja samanaikaisesti hallintoon kohdistuu merkittäviä säästöpaineita.

Suomi on jaettu vesipuitedirektiivin edellyttämällä tavalla vesienhoitoalueisiin, jotka pääsääntöisesti perustuvat valuma-alueisiin. Elinvoimakeskusten vesienhoidon tehtävien keskittäminen on tehty vesienhoitoalueita mukaillen. Vesienhoidon toimeenpanon edistämistehtävät keskitettäisiin viidelle alueelle vesienhoitoaluejakoa mukaillen. Vesienhoitoaluejako on perusteltu ratkaisu toimeenpanon edistämisen sijoittamisessa asianomaisiin elinvoimakeskuksiin.

Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus

KEHA-keskus on esittänyt asetusluonnoksen kehittämis- ja hallintokeskuksen toimipaikkaa koskevan 17 §:n täydentämistä siten, että kehittämis- ja hallintokeskuksella voisi olla myös muita työntekopaikkoja. Lisäksi KEHA-keskus on kiinnittänyt huomiota asetusluonnoksen 20 §:ssä säädettyyn kehittämis- ja hallintokeskuksen virkamiehen esittelytoimivaltaan ja todennut säännöksen olevan ristiriidassa lakiluonnoksen 12 §:n kanssa siltä osin, kuin lakiluonnoksessa on säädetty elinvoimakeskuksen osastopäällikölle esittelyvaltaa nimitysasioissa.

KEHA-keskus on esittänyt sen hoitamien tietohallintotehtäviä koskevien asetusluonnoksen 21 §:n mukaisten muotoilujen uudistamista ja tarkentamista ja kiinnittänyt huomiota samassa säännöksessä säädettyyn ohjeiden antamista koskevaan tehtävään.

Asetusluonnosta on täydennetty soveltuvin osin KEHA-keskuksen lausunnon perusteella.

Ehdotettu asetus on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastusyksikössä.

6 Säännöskohtaiset perustelut

6.1 Elinvoimakeskusten nimet, toimialueet ja toimipaikat (1 §)

Elinvoimakeskusten nimistä, toimialueista ja toimipaikoista säädettäisiin 1 §:n 1 momentissa. Elinvoimakeskuksia olisi 10. Kunkin keskuksen toimialue käsittäisi yhden tai useamman maakunnan. Jokaiselle keskukselle säädettäisiin päätoimipaikka sekä kuudelle elinvoimakeskukselle yksi tai useampi toimipaikka. Ehdotetun säännöksen 2 momentin mukaan elinvoimakeskuksella voisi olla myös sivutoimipaikkoja. Ehdotetun 3 momentin mukaan Lounais-Suomen elinvoimakeskus hoitaisi Ahvenanmaan maakunnassa Ahvenanmaan lainsäädäntövaltaan kuulumattomat elinvoimakeskuksissa hoidettavat tehtävät. Näitä tehtäviä olisivat käytännössä pakolaisten kuntiin ohjaamiseen liittyvät tehtävät.

6.2 Elinvoimakeskusten organisaatio (2 §)

Pykälässä säädettäisiin elinvoimakeskusten organisaatiosta. Ehdotetun säännöksen mukaan elinvoimakeskuksissa olisi vähintään kolme osastoa, joista yksi hoitaa elinkeinojen ja osaamisen, toinen liikenteen ja kolmas maaseutupalvelujen tehtäviä sekä ympäristötehtäviä. Lisäksi elinvoimakeskuksella voisi olla elinvoimakeskuksista sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetussa laissa (531/2025) osastorakenteelle säädettyjen ehtojen rajoissa myös muita osastoja, mikäli keskuksen toiminnalliset tarpeet sitä edellyttävät. Muista osastoista päätettäisiin keskuksen työjärjestyksessä. Lisäksi keskuksessa voisi olla osastot yhdistäviä ja muita yksiköitä.

6.3 Elinvoimakeskusten toimialueet eräissä tehtävissä (3-12 §)

Elinvoimakeskuksista sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun lain 4 §:n 2 momentin mukaan elinvoimakeskus voi hoitaa tehtäviä myös useamman kuin yhden keskuksen toimialueella tietyin laissa säädetyin edellytyksin. Lain 4 §:n 3

momentin mukaan elinvoimakeskusten toimialueiden laajentamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Asetusluonnoksen 3 – 12 §:ssä säädettäisiin kunkin elinvoimakeskuksen osalta tehtävistä, joita se hoitaa useamman kuin yhden keskuksen toimialueella. Osa näistä tehtävistä on keskitetty valtakunnallisesti siten, että tietty elinvoimakeskus hoitaa tehtävää kaikkien elinvoimakeskusten toimialueilla, osa siten, että elinvoimakeskus hoitaa tehtävää oman toimialueensa lisäksi yhden tai useamman keskuksen toimialueella.

6.3.1 Valtakunnallisesti keskitetyt tehtävät ja niitä koskevat säännökset

Asetuksen 3 §:n 1 momentin mukaan Uudenmaan elinvoimakeskus hoitaisi seuraavat tehtävät kaikkien elinvoimakeskusten toimialueella:

- Ulkomaalaislaissa (301/2004) tarkoitetut yrittäjän oleskelulupaan liittyvät tehtävät
- Valtionavustuslaissa (688/2001) tarkoitetut valtionapuviranomaisen tehtävät, kun avustusta myönnetään kunnille valtion talousarviossa erikseen osoitetuista määrärahoista kuntien lähivirkistysalueiden ja viheralueiden kunnostamiseen, kehittämiseen ja palvelujen parantamiseen
- Valtionavustuslaissa tarkoitetut valtionapuviranomaisen tehtävät, kun avustusta myönnetään valtion talousarviossa erikseen osoitetuista määrärahoista kunnille tai järjestöille Helmi -elinympäristöohjelman mukaisiin elinympäristöjen kunnostamis- ja ennallistamishankkeisiin
- Kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023) 64, 65 ja 68 §:ssä tarkoitettujen päätösten tekeminen.

Asetuksen 4 §:n 1 momentin mukaan Lounais-Suomen elinvoimakeskus hoitaisi seuraavat tehtävät kaikkien elinvoimakeskusten osalta:

- Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan kansallisesta täytäntöönpanosta annetussa laissa (1048/2016) tarkoitetut tehtävät
- Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston perustamisesta ja asetuksen (EU) 2017/1004 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/1139 22-23 ja 32-34 artiklassa tarkoitettujen toimenpiteiden rahoittamiseksi myönnettävien tukien myöntämiseen, seurantaan ja valvontaan liittyvät tehtävät
- Yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta annetussa laissa (1188/2014) tarkoitetut elinvoimakeskukselle säädetyt tehtävät
- Kalastuslain (379/2015) 77 §:ssä tarkoitetut kalojen maahantuontia koskevat tehtävät, 87–89 §:ssä tarkoitetut kaupallisen kalastajan rekisteröintiä koskevat tehtävät sekä 90 §:ssä tarkoitetut sisävesiltä saatujen kaupallisen kalastuksen saaliiden ilmoittamisvelvollisuuteen liittyvät tehtävät
- Maanteiden päivittäisen hoidon alueurakoiden kilpailuttamistehtävät ja hankintapäätökset sekä maantielauttaliikenteen hankintaan ja palvelutason määrittelyyn liittyvät tehtävät

- Saariston kehityksen edistämiseksi annetussa laissa (494/1981) tarkoitetut saariston yhteysalusliikenteen hankintaan ja avustuksiin sekä palvelutason määrittelyyn liittyvät tehtävät
- Tieliikennelaissa (729/2018) tarkoitetut etuajo-oikeuteen lautoilla ja yhteysaluksilla liittyvät tehtävät
- Vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain 6 §:ssä tarkoitetut merenhoidon toimeenpano- ja tukiviranomaisen tehtävät
- Vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain 1 a luvussa ja maatalousmaan kipsikäsitteilyyn vuosina 2020–2030 myönnettävästä tuesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (510/2020) tarkoitetut maatalousmaan kipsikäsitteilyyn myönnettävän tuen järjestämistä koskevat tehtävät
- Biokaasulaitoksille kierrätyslannoitevalmisteiden tuotannon edistämiseen vuosina 2024–2026 myönnettävästä tuesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (81/2024) tarkoitetut elinvoimakeskukselle säädetyt tehtävät
- Valtion vesistö rakenteiden huolehtimisen tehtävät, kun kyse on luonnon monimuotoisuuden edistämisen hankkeisiin liittyvistä vesistö rakenteista sekä vesien ja meren hyvän tilan edistämisen hankkeisiin liittyvistä vesistö rakenteista.
- Elinvoimakeskuksista sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun lain 2 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettu valtion vesistö rakenteista huolehtimisen tehtävä vesitaloustehtävryhmän hankkeisiin liittyvien rakenteiden osalta. Tätä tehtävää hoitava yksikkö sijaitsee Etelä-Pohjanmaan elinvoimakeskuksen Seinäjoen ja Vaasan toimipaikassa, ja yksikön päällikön virkapaikka on Pohjanmaan tai Etelä-Pohjanmaan elinvoimakeskuksen toimipaikassa Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan tai Keski-Pohjanmaan maakunnan alueella. Keskittäminen koskisi nykytilaa vastaavasti vesitaloustehtävien vesistö rakenteita, jotka nykyisin on ELY-keskusten taseessa keskitetty Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukselle.

Asetuksen 5 §:n 1 momentin mukaan Sisä-Suomen elinvoimakeskus hoitaisi seuraavat tehtävät kaikkien elinvoimakeskusten osalta:

- Maantie-, rata- ja vesiväyläasioiden valtakunnallinen neuvontapalvelu yhteistyössä Väyläviraston, muiden elinvoimakeskusten ja Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy:n kanssa
- Seuraavat tienpitoviranomaisen tehtävät:
 - a) liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain 8 §:ssä tarkoitetut elinvoimakeskukselle tienpitoviranomaisena kuuluvat tehtävät
 - b) liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain 37 ja 47 §:ssä tarkoitetut liittymiä koskevat lupatehtävät ja suoja- ja näkemäalueita koskevat poikkeamispäätökset yhdysteiden ja vähäliikenteisten seututeiden osalta, liittymälupapäätökset ja poikkeamispäätökset sekä muut yhdyskuntateknisiin kaapeleihin ja johtolinjoihin liittyvät lupatehtävät kuitenkin kaikkien maanteiden osalta
 - c) liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain 42 §:ssä tarkoitetut lupatehtävät ja tieliikennelain 187 §:ssä tarkoitettu tien tilapäinen sulkeminen silloin, kun sulkeminen liittyy liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain 42 §:ssä tarkoitettuun lupaan työskennellä

tiealueella, sekä mainitun lain 42 a §:ssä tarkoitetut ilmoituksia ja toimenpiteen kieltämistä koskevat tehtävät

d) liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain 52 §:ssä tarkoitetut tienvarsimainontaan ja -ilmoitteluun liittyvät tehtävät;

- Tieliikennelaissa tarkoitetut tilapäisiä liikennejärjestelyjä koskevat lupa- ja lausuntotehtävät sekä mainitun lain 81 §:ssä tarkoitettuja opastusmerkkejä koskevat lupatehtävät mainitun lain liitteessä 3.6 kuvattujen liikennemerkkien E2, F16 ja F17 ja kaikkien liitteessä 3.7 kuvattujen merkkien osalta
- Asemakaavan mukaisten liittymien toteuttamisesta annettavat ohjeet yhdysteiden ja vähäliikenteisten seututeiden osalta
- Rakentamislain (751/2023) 42 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettujen valaistujen mainoslaitteiden rakentamislupien myöntämiseen liittyvät tehtävät kuultaessa elinvoimakeskusta tienpitoviranomaisena sekä näihin lupiin liittyvä muutoksenhaku
- Tieliikennelain 191 §:ssä tarkoitetut erikoiskuljetuslupia koskevat tehtävät
- Tienpitoviranomaisen perinnetoimintaan liittyvät tehtävät

Asetuksen 6 §:n 1 momentin mukaan Kaakkois-Suomen elinvoimakeskus hoitaisi seuraavat tehtävät kaikkien elinvoimakeskusten osalta:

- Vesihuoltolaissa tarkoitetut elinvoimakeskusten tehtävät
- Valtionavustuslaissa tarkoitetut valtionapuviranomaisen tehtävät, kun avustusta myönnetään valtion talousarviossa erikseen määriteltyihin ohjelmiin tai tarkoituksiin osoitetuista määrärahoista, joilla edistetään vesihuollon tai vesiliiketoiminnan kehittämistä, kokeiluja, kumppanuuksia tai vientiä
- Maanteiden tienpitoon liittyvät tunneliturvallisuuden asiantuntijatehtävät
- Jäsenvaltioiden yhteisen maatalouspolitiikan nojalla laadittavien, Euroopan maatalouden tukirahastosta (maataloustukirahasto) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) rahoitettavien strategiasuunnitelmien (YMP:n strategiasuunnitelmat) tukea koskevista säännöistä sekä asetusten (EU) N:o 1305/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2021/2115 ja maaseudun hanketoiminnan tukemisesta rahoituskaudella 2023–2027 annetussa valtioneuvoston asetuksessa (617/2023) tarkoitetut valtakunnalliset hankkeet
- Valtionavustuslain 9 ja 11 §:ssä tarkoitetut valtionapuviranomaisen elinvoimakeskuksista sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun lain 2 §:n 1 momentin 1 ja 5 kohdassa tarkoitettuihin tehtävryhmiin liittyviä hankkeita koskevat tehtävät
- Valtionavustuslain 15 §:ssä tarkoitetut valvontatehtävät siltä osin kuin ne eivät kuulu kehittämis- ja hallintokeskuksen toimivaltaan
- Kyberturvallisuuslaissa (124/2025) tarkoitetut elinvoimakeskuksen tehtävät
- Yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta annetussa laissa (310/2025) tarkoitetut elinvoimakeskuksen tehtävät

Lisäksi Kaakkois-Suomen elinvoimakeskus hoitaisi Suomen Tasavallan ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton välisen rajavesistöjä koskevan sopimuksen (SopS 26/1965) täytäntöönpanotehtäviä.

Asetuksen 7 §:n 1 momentin mukaan Itä-Suomen elinvoimakeskus hoitaisi seuraavat tehtävät kaikkien elinvoimakeskusten osalta:

- Tiettyjen Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain 7 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen elinvoimakeskukselle kuuluvat tehtävät maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain 6 §:n 3 kohdassa tarkoitettuna tukena myönnettävän mehiläistalouden kansallisen pesäkohtaisen tuen osalta lukuun ottamatta valvontatehtäviä
- Valtionavustuslaissa tarkoitettujen valtionapuviranomaisen tehtävät, jotka koskevat vesiensuojelun tehostamisohjelmassa 2019–2023 tarkoitettuja avustuksia kaupunkivesien hallinnan ja haitallisten aineiden vähentämisen tutkimus- ja selvityshankkeisiin

Asetuksen 8 §:n 1 momentin mukaan Keski-Suomen elinvoimakeskus hoitaisi seuraavat tehtävät kaikkien elinvoimakeskusten osalta:

- Ympäristökasvatusta tukevat elinvoimakeskukselle kuuluvat yhteensovittamis- ja asiantuntijatehtävät
- Rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain (15/2022) 6 §:ssä tarkoitettujen sääksen pesintään perustuvaan tukeen liittyvät tehtävät

Asetuksen 9 §:n 1 momentin mukaan Etelä-Pohjanmaan elinvoimakeskus hoitaisi seuraavat tehtävät kaikkien elinvoimakeskusten osalta:

- Biomassojen ravinteiden kierrätystä edistäviin toimenpiteisiin myönnettävästä väliaikaisesta valtionavustuksesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (382/2016) tarkoitettujen tehtävien

Asetuksen 12 §:n 1 momentin mukaan Lapin elinvoimakeskus hoitaisi seuraavat tehtävät kaikkien elinvoimakeskusten osalta:

- Maantien kunnossapitoon liittyvät ja ratalain (110/2007) 89 a §:ssä tarkoitettujen esine- ja varallisuusvahinkoja koskevat vahingonkorvausasiat lukuun ottamatta valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetussa laissa (978/2014) tarkoitettuja vahingonkorvausasioita
- Ajoneuvojen siirtämisestä annetussa laissa (1508/2019) tarkoitettujen omistajatietojen selvittämistä sekä siirto- ja korvauspäätöksiä koskevat tehtävät maanteille jätettyjen ajoneuvojen osalta
- Tiettyjen Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain 7 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen tehtävien maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain 13 §:ssä tarkoitettujen metsämarjojen ja -sienten varastointituen osalta

- Rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain 6 §:ssä tarkoitetut maakotkan pesintään perustuvaan tukeen liittyvät tehtävät
- Patoturvallisuuslaissa tarkoitetut patoturvallisuusviranomaisen tehtävät
- Ilmastolain 10 §:ssä tarkoitetun kansallisen ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelman, 11 §:ssä tarkoitetun keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman maatalouden toimien osalta sekä 12 §:ssä tarkoitetun maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman toimeenpanoon liittyvät valtionavustuslaissa tarkoitetut valtionapuviranomaisen tehtävät sekä toimeenpanoon liittyvät alueelliset koordinointi-, seuranta- ja edistämistehtävät

6.3.2 Muut kuin valtakunnallisesti keskitetyt tehtävät ja niitä koskevat säännökset

Kotoutumisen edistämisestä annetun lain 33 §:n 3 momentin mukaisen alaikäisenä ilman huoltajaa saapuneille lapsille tarkoitettujen perheryhmäkotien perustamisesta sopiminen, 36 §:ssä tarkoitetun edustajatoiminnan ohjaus, suunnittelu ja valvonta, 55 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetun perheryhmäkotien ohjauksen ja valvonnan sekä 69 §:ssä tarkoitettujen päätösten tekeminen

Kyseisiä tehtäviä hoitaisivat Uudenmaan elinvoimakeskus (3 §:n 2 mom.) Kaakkois-Suomen ja Itä-Suomen elinvoimakeskusten toimialueella, Sisä-Suomen elinvoimakeskus (5 §:n 2 mom.) Keski-Suomen, Etelä-Pohjanmaan ja Lounais-Suomen elinvoimakeskusten toimialueella sekä Pohjois-Suomen elinvoimakeskus (11 §:n 3 mom.) Lapin ja Pohjanmaan elinvoimakeskusten toimialueella.

Vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004) 6 §:ssä tarkoitetut toimeenpano- ja tukiviranomaisen tehtävät

Kyseisiä tehtäviä hoitaisivat Uudenmaan elinvoimakeskus (3 §:n 3 mom.) Keski-Suomen ja Kaakkois-Suomen elinvoimakeskuksen osalta Päijät-Hämeen maakunnan alueella, Lounais-Suomen elinvoimakeskus (4 §:n 1 mom. 8 kohta) kaikkien elinvoimakeskusten alueella (merenhoidon tehtävät), Itä-Suomen elinvoimakeskus (7 §:n 3 mom.) Kaakkois-Suomen elinvoimakeskuksen toimialueella lukuun ottamatta Päijät-Hämeen maakunnan aluetta sekä Etelä-Pohjanmaan elinvoimakeskus (9 §:n 2 mom.) Lounais-Suomen, Sisä-Suomen ja Pohjanmaan elinvoimakeskusten toimialueella.

Pohjaveden suojeluun myönnettävästä valtionavustuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (881/2025) mukaiset valtionapuviranomaisen tehtävät

Kyseisiä tehtäviä hoitaisivat Uudenmaan elinvoimakeskus (3 §:n 3 mom.) Keski-Suomen ja Kaakkois-Suomen elinvoimakeskuksen osalta Päijät-Hämeen maakunnan alueella, Itä-Suomen elinvoimakeskus (7 §:n 3 mom.) Kaakkois-Suomen elinvoimakeskuksen toimialueella lukuun ottamatta Päijät-Hämeen maakunnan aluetta sekä Etelä-Pohjanmaan elinvoimakeskus (9 §:n 2 mom.) Lounais-Suomen, Sisä-Suomen ja Pohjanmaan elinvoimakeskusten toimialueella.

Tiettyjen Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain (1334/2022) 7 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettut tehtävät maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain (1559/2001) 11 §:ssä tarkoitettun kasvihuonetuotannon tuen ja 12 §:ssä tarkoitettun puutarhatuotteiden varastointituen osalta

Kyseisiä tehtäviä hoitaisivat Lounais-Suomen elinvoimakeskus (4 §:n 2 mom.) Uudenmaan, Kaakkois-Suomen ja Sisä-Suomen elinvoimakeskusten toimialueilla sekä Pohjanmaan elinvoimakeskus (10 §:n 1 mom.) Etelä-Pohjanmaan, Pohjois-Suomen, Keski-Suomen, Itä-Suomen ja Lapin elinvoimakeskusten toimialueilla.

Kalastuslaissa, Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastosta annetussa laissa (997/2021), yhteisaluelaissa (758/1989), vesilaissa (587/2011), vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetussa laissa ja ympäristönsuojelulaissa (527/2014) säädetyt kalatalouteen ja yleisen kalatalousedun valvontaan liittyvät tehtävät sekä elinvoimakeskuksista sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun lain 2 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaiset lupa-, sopimus- ja rakenteista huolehtimisen tehtävät kalataloustehtävryhmän hankkeiden osalta

Kyseisiä tehtäviä hoitaisivat Lounais-Suomen elinvoimakeskus (4 §:n 3 mom.) Uudenmaan, Kaakkois-Suomen, Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan elinvoimakeskusten toimialueilla, Itä-Suomen elinvoimakeskus (7 §:n 2 mom.) Sisä-Suomen ja Keski-Suomen elinvoimakeskusten toimialueilla sekä Lapin elinvoimakeskus (12 §:n 2 mom. 1 kohta) Pohjois-Suomen elinvoimakeskuksen toimialueella. Keskittäminen koskisi myös valtion kalataloustehtäviin liittyvistä hankkeista huolehtimisen tehtäviä, mukaan lukien niihin liittyvät valtion vesioikeudelliset luvat ja yksityisoikeudelliset sopimukset sekä kalatalousrakenteet, jotka nykyisin on ELY-keskusten taseessa keskitetty kalataloustehtäviä hoitaville ELY-keskuksille.

Maanteiden korjauksen ja rakentamisen kilpailuttamistehtävät ja hankintapäätökset sekä kunnossapidon ja rakentamisen sopimuskauden aikaa ja takuuaikaa koskevat elinvoimakeskukselle kuuluvat tehtävät, liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain 37, 42, 47 ja 52 §:ssä tarkoitettujen lupien ja päätösten noudattamisen valvontatehtävät, 101 §:ssä tarkoitettut tienpitoviranomaisen toimenpiteet ja 35 ja 36 §:ssä maantien kuntoon, kunnossapitoon ja rakentamiseen liittyvät liikenteen tilapäiseen kieltämiseen tai rajoittamiseen ja tilapäisen kulkutien järjestämiseen liittyvät tienpitoviranomaisen tehtävät, joista säädetään liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain 35 ja 36 §:ssä

Kyseisiä tehtäviä hoitaisivat Lounais-Suomen elinvoimakeskus (4 §:n 4 mom.) Sisä-Suomen, Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan elinvoimakeskusten toimialueilla, Kaakkois-Suomen elinvoimakeskus (6 §:n 2 mom. 3 kohta) Uudenmaan elinvoimakeskuksen toimialueella, Keski-Suomen elinvoimakeskus (8 §:n 3 mom.) Itä-Suomen elinvoimakeskuksen toimialueella

sekä Lapin elinvoimakeskus (12 §:n 2 mom. 2 kohta) Pohjois-Suomen elinvoimakeskuksen toimialueella.

Elinvoimakeskuksista sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun lain 2 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen vesitaloustehtävryhmän tehtävät lukuun ottamatta vesihuoltolain ja patoturvallisuuslain mukaisia elinvoimakeskuksen tehtäviä ja lain 2 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaiset yleisen edun valvontatehtävät vesitalousasioissa, lupa- ja sopimustehtävät vesitaloustehtävryhmän hankkeiden osalta ja maa- ja metsätalouden vesienhallinnan edistämisen tehtävät

Kyseisiä tehtäviä hoitaisivat Lounais-Suomen elinvoimakeskus (4 §:n 5 mom.) Sisä-Suomen, Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan elinvoimakeskusten toimialueilla, Kaakkois-Suomen elinvoimakeskus (6 §:n 4 mom.) Uudenmaan, Keski-Suomen ja Itä-Suomen elinvoimakeskusten toimialueilla sekä Lapin elinvoimakeskus Pohjois-Suomen elinvoimakeskuksen toimialueella (12 §:n 4 mom.).

Valtionavustuslaissa tarkoitettujen valtionapuviranomaisten tehtävät, kun avustusta myönnetään valtion talousarviossa erikseen osoitetuista määrärahoista rakennuksen hoitoa ja kunnossapitoa varten rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain (498/2010) 16 §:n nojalla

Kyseisiä tehtäviä hoitaisivat Sisä-Suomen elinvoimakeskus (5 §:n 5 mom.) Keski-Suomen, Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan elinvoimakeskusten toimialueilla, Itä-Suomen elinvoimakeskus (7 §:n 4 mom.) Kaakkois-Suomen elinvoimakeskuksen toimialueella sekä Pohjois-Suomen elinvoimakeskus (11 §:n 4 mom.) Lapin elinvoimakeskuksen toimialueella.

Alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetussa laissa (7/2014) sekä alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta annetussa laissa (756/2021) tarkoitettujen välittävän toimielimen tehtävät sekä valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi annetussa laissa sekä valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021–2028 annetussa laissa tarkoitettujen tehtävät

Kyseisiä tehtäviä hoitaisivat Kaakkois-Suomen elinvoimakeskus (6 §:n 2 mom. 1-2 kohdat) Uudenmaan elinvoimakeskuksen toimialueella, Keski-Suomen elinvoimakeskus (8 §:n 2 mom. 1-2 kohdat) Lounais-Suomen, Sisä-Suomen, Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan elinvoimakeskusten toimialueilla sekä Pohjois-Suomen elinvoimakeskus (11 §:n 2 mom. 1-2 kohdat) Lapin elinvoimakeskuksen toimialueella. Lisäksi kyseisiä tehtäviä hoitaisi Itä-Suomen elinvoimakeskus omalla toimialueellaan.

Etelä-Pohjanmaan elinvoimakeskus hoitaisi 9 §:n 3 momentin mukaan Pohjanmaan elinvoimakeskuksen toimialueella elinvoimakeskuksista sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun lain 2 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaisista tehtävistä maanteiden pitoon liittyvät tehtävät siltä osin kuin niitä ei ole säädetty muun elinvoimakeskuksen tehtäväksi. Lisäksi Etelä-Pohjanmaan elinvoimakeskus hoitaisi 9

§:n 4 momentin mukaan elinvoimakeskuksista sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun lain 2 §:n 1 momentin 6 kohdassa sekä 2 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja tehtäviä Pohjanmaan elinvoimakeskuksen toimialueella.

Lapin elinvoimakeskus hoitaisi 12 §:n 3 momentin mukaan täytäntöönpanotehtäviä Suomen Hallituksen, Norjan Hallituksen ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton Hallituksen kesken Inarinjärven säännöstelemisestä Kaitakosken voimalaitoksen ja padon avulla tehtyyn sopimukseen (SopS 39/1959) sekä Suomen Tasavallan ja Norjan Kuningaskunnan väliseen sopimukseen kalastuksesta Näätäjäjoen kalastusalueella tehtyyn sopimukseen (SopS 18/1978) liittyviä täytäntöönpanotehtäviä.

Pohjanmaan elinvoimakeskus hoitaisi 10 §:n 2 momentin mukaan Etelä-Pohjanmaan elinvoimakeskuksen toimialueella elinvoimakeskuksista sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun lain 2 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaisista tehtävistä liikennejärjestelmän toimivuuteen, liikenneturvallisuuteen sekä tie- ja liikenneoloihin liittyvät tehtävät siltä osin kuin niitä ei ole säädetty muun elinvoimakeskuksen tehtäväksi.

Alueellisesta kuljetustuesta vuosina 2020–2022 annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1193/2020) ja alueellisesta kuljetustuesta vuosina 2023–2025 annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1015/2022) tarkoitettut elinvoimakeskukselle kuuluvat tehtävät

Kyseisiä tehtäviä hoitaisi Pohjois-Suomen elinvoimakeskus (11 §:n 1 mom.) Kaakkois-Suomen, Itä-Suomen, Keski-Suomen, Pohjanmaan ja Lapin elinvoimakeskusten toimialueilla.

Pohjois-Karjalan ja Saaristomeren biosfäärialueiden koordinaatiotehtävät

Itä-Suomen elinvoimakeskus hoitaisi Pohjois-Karjalan biosfäärialueen koordinoititehtävää. Lounais-Suomen elinvoimakeskus hoitaa Saaristomeren biosfäärialueen koordinoititehtävää. Biosfäärialueet ovat kestävän kehityksen mallialueita, joilla yhdistetään elinympäristön monimuotoisuuden suojeleminen, luonnonvarojen kestävä käyttö ja ympäristötutkimus. Biosfäärialueet kuuluvat YK:n kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestö UNESCO:n ”Ihminen ja biosfääri” -ohjelmaan. Erikostumistehtävästä ei ole erikseen säädetty, vaan tehtävä on annettu mainituille ELY-keskuksille ympäristöministeriön toiminnallisella ohjauksella.

6.4 Toimivaltainen elinvoimakeskus eräissä asioissa (13 §)

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin toimivaltaisen elinvoimakeskuksen määrittämisestä alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetussa laissa sekä alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta annetussa laissa tarkoitettujen välittävän toimielimen tehtävissä sekä valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi annetussa laissa sekä valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021–2028 annetussa laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamisessa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta annetun lain (757/2021) 14 §:ssä tarkoitettujen Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman valtakunnallisten teemojen välittävän toimielimen tehtävien hoitamisesta. Tehtävien jakautumisesta mainittujen elinvoimakeskusten kesken päättäisi työ- ja elinkeinoministeriö.

6.5 Elinvoimakeskusten strategisen suunnittelun ja tulosohjauksen sisältö ja menettelytavat (14 §)

Pykälässä säädettäisiin elinvoimakeskusten strategisen suunnittelun ja tulosohjauksen sisällöstä ja menettelytavoista. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, että työ- ja elinkeinoministeriö vastaisi elinvoimakeskuksista sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun lain 7 §:ssä tarkoitetun strategisen suunnittelun ja tulosohjauksen järjestämisestä elinvoimakeskusten osalta sekä siitä, että keskuksille laadittaisiin yhteinen strategia-asiakirja ja keskuskohtaiset tulossopimukset. Mainitun lain 7 §:n 2 momentin mukaan työ- ja elinkeinoministeriö laatii strategia-asiakirjan yhdessä 6 §:n 2 momentissa mainittujen ministeriöiden ja siinä tarkoitettujen keskushallinnon virastojen sekä yhteistyössä elinvoimakeskusten, Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen ja tarvittavin osin maakuntien liittojen kanssa. Jos strategia-asiakirjan sisällöstä ei saavuteta yksimielisyyttä ministeriöiden kesken, ratkaisee asian valtioneuvoston yleisistunto. Lain 7 §:n 3 momentin mukaan työ- ja elinkeinoministeriö laatii elinvoimakeskusten tulossopimukset yhdessä 6 §:n 2 momentissa mainittujen ministeriöiden ja siinä tarkoitettujen keskushallinnon virastojen sekä yhteistyössä elinvoimakeskusten, Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen ja maakuntien liittojen kanssa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että strategia-asiakirjassa esitettäisiin elinvoimakeskusten strategiset tavoitteet, jotka perustuvat hallitusohjelmaan, hallituksen strategia-asiakirjaan, valtioneuvoston kehyspäätöksiin, valtakunnallisiin alueiden kehittämisen painopisteisiin, maakuntaohjelmiin, hallituksen politiikkaohjelmiin ja muihin poikkihallinnollisiin ohjelmiin sekä lainsäädäntöön ja kansainvälisiin sopimuksiin.

Pykälän 3 momentin mukaan tulossopimus laadittaisiin kullekin elinvoimakeskukselle hallituskaudeksi, ja sitä tarkistettaisiin vuosittain ottaen huomioon valtiontalouden kehukset ja talousarvio. Tulossopimus perustuu strategia-asiakirjassa asetettuihin yleisiin tavoitteisiin ja päämääriin sekä keskuksen toimialueen maakuntaohjelmiin. Tulossopimuksessa määriteltäisiin keskukselle keskeiset toimintalinjat, tulostavoitteet ja yhteistyökysymykset sekä määrärahapuitteet. Erityisestä syystä tulossopimuksessa voisi olla hallinnonalakohtaisia tavoitteita sisältävä erillinen osuus.

6.6 Elinvoimakeskusten ohjauksen yhteensovittamisryhmän asioiden valmistelu (15 §)

Pykälässä säädettäisiin elinvoimakeskusten ohjauksen yhteensovittamisryhmän asioiden valmistelusta. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että elinvoimakeskuksista sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun lain 8 §:ssä tarkoitetun elinvoimakeskusten ohjauksen yhteensovittamisryhmässä käsiteltävät asiat valmisteltaisiin ja yhteensovitettaisiin työ- ja elinkeinoministeriön asettamissa

valmisteluryhmissä. Valmisteluryhmissä voisivat olla edustettuina elinvoimakeskuksista sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun lain 6 §:ssä mainitut ministeriöt ja siinä tarkoitetut keskushallinnon virastot, elinvoimakeskukset ja elinvoimakeskusten henkilöstöä edustavat järjestöt sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus. Henkilöstöä edustavilla järjestöillä voisi olla kussakin valmisteluryhmässä yksi tai useampi yhteinen edustaja.

6.7 Elinvoimakeskuksen virkojen kelpoisuusvaatimukset (16 §)

Pykälässä säädettäisiin elinvoimakeskuksen osastopäällikön kelpoisuusvaatimuksista. Osastopäällikön kelpoisuusvaatimuksena olisi ylempi korkeakoulututkinto, tehtävän edellyttämä monipuolinen kokemus, käytännössä osoitettu johtamistaito ja johtamiskokemus.

6.8 Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen toimipaikka (17 §)

Pykälässä säädettäisiin Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen toimipaikasta, joka on Mikkeliissä. Pykälän mukaan Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen henkilöstön virkapaikkoja ovat kaikki elinvoimakeskukset. Lisäksi Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen virkapaikkoja voi olla muissa työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan virastojen toimipaikoissa.

6.9 Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen ohjaus (18 §)

Pykälässä säädettäisiin Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen ohjauksesta. Säännöksen mukaan työ- ja elinkeinoministeriö huolehtisi siitä, että Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskukselle laadittaisiin tulostavoiteasiakirja. Työ- ja elinkeinoministeriö sekä valtiovarainministeriö laatisivat yhdessä tietohallintopalvelujen tulostavoitteet.

6.10 Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen virkojen kelpoisuusvaatimukset (19 §)

Pykälässä säädettäisiin Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen johtajan kelpoisuusvaatimuksesta. Johtajan kelpoisuusvaatimuksena olisi ylempi korkeakoulututkinto, tehtävän edellyttämä monipuolinen kokemus, käytännössä osoitettu johtamistaito ja johtamiskokemus.

Pykälässä säädettäisiin myös, että Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksessa toimivan siviilipalveluskeskuksen johtajan kelpoisuusvaatimuksista säädetään siviilipalveluksesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1461/2007).

6.11 Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen virkamiehen toimivalta elinvoimakeskusten hallintoasioiden esittelyssä (20 §)

Pykälässä säädettäisiin Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen virkamiehen tehtävästä esitellä ratkaistaviksi toimintamenojen käyttösuunnitelman kullekin elinvoimakeskukselle, virkanimitykset ja työsuhteeseen ottamista koskevat päätökset ja palvelussuhteeseen liittyvät päätökset sille elinvoimakeskukselle, jonka virkaan henkilö nimitetään tai jonka työsuhteeseen henkilö otetaan pois lukien virkanimitykset, joista

säädetään elinvoimakeskuksista sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun lain 12 §:n 2 momentissa, muut kuin virkavapautta koskevat palvelussuhteeseen liittyvät päätökset sille elinvoimakeskukselle, johon päätöksen kohteena oleva henkilö on palvelussuhteessa sekä elinvoimakeskuksista sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun lain 13 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin palvelu-, yleishallinto- ja tietohallintotehtäviin liittyviä kanteluasioita koskevat vastaukset sille tai niille elinvoimakeskuksille, joita kantelu koskee, jollei niistä muualla lainsäädännössä toisin säädetä.

6.12 Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen muut tehtävät (21 §)

Pykälässä säädettäisiin Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtävien tarkemmasta sisällöstä. Pykälän 2 momentin mukaan Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus antaisi elinvoimakeskusten henkilöstön tasapuolisen kohtelun, asiakkaiden tasapuolisen kohtelun ja tehtävien valtakunnallisesti yhdenmukaisen hoitamisen kannalta tarpeelliset ohjeet tehtäväkseen säädetyissä kehittämis- ja hallintoasioissa sekä avustusten maksamista, käytön valvontaa ja takaisinperintää koskevissa tehtävissä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksessa olevasta, erillisyyksikkönä toimivasta siviilipalveluskeskuksesta, joka hoitaa siviilipalveluslaissa tarkoitettuja tehtäviä (1446/2007).

6.13 Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen tietohallintopalvelujen tehtävät (22 §)

Pykälän mukaan Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus hoitaisi muiden tehtäviensä lisäksi elinvoimakeskusten tietohallintopalveluja. Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen oikeudesta tarjota Lupa- ja valvontavirastolle näitä palveluita säädetään Lupa- ja valvontavirastosta annetun lain (530/2025) 27 §:ssä. Pykälän 2 momentin mukaan Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus kehittää, tuottaa ja hankkii sähköisiä palveluja ja tietojärjestelmiä sekä hoitaa muita vastaavia sille säädettyjä ja määrättyjä tehtäviä.

6.14 Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen työllisyyden edistämisen valtakunnallisten tavoitteiden toteutumisen seurantaan ja arviointiin liittyvät tehtävät (23 §)

Säännös vastaisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 30 §:n sisältöä.

Ehdotetussa 23 §:ssä säädettäisiin Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtävistä työllisyyden edistämisen valtakunnallisten tavoitteiden seurantaan ja arviointiin liittyen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin kehittämis- ja hallintokeskuksen velvollisuudesta valmistella valtakunnallisten tavoitteiden seuraamiseksi ja arvioimiseksi tarvittava tietopohja. Tietopohjalla tarkoitetaan tässä sekä itse tietoa että tiedon tuottamiseksi tarvittavaa välineistöä. Käytännössä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen olisi siis huolehdittava, että se saa työvoimapalvelujen valtakunnallisten tietojärjestelmäpalveluiden kautta tai muulla tavoin koottua tiedot, jotka valtakunnallisten tavoitteiden toteutumisen seuraamiseksi ja arvioimiseksi ovat tarpeen.

Valtakunnallisten tavoitteiden valmistelusta säädetään tarkemmin työvoimapalveluiden ohjauksesta annettavassa valtioneuvoston asetuksessa. Tarkoitus on, että tavoitteiden valmistelussa työ- ja elinkeinoministeriö ja Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus tekevät yhteistyötä keskenään. Yhteistyöllä varmistettaisiin, että valtakunnallisille tavoitteille on joko olemassa tai kehitettävissä asianmukaiset seuranta- ja arviointivälineet ja -kohteet. Osana tavoitteiden valmistelua myös nämä seurannan ja arvioinnin välineet ja kohteet tulisivat työllisyyden edistämisen valtakunnallisen neuvottelukunnan käsiteltäviksi.

Tietopohjan valmistelun lähtökohta on, että tavoitteiden toteutumista voidaan alkaa seurata heti tavoitteiden vahvistamista seuraavan kalenterivuoden osalta. Valtakunnalliset tavoitteet vahvistettaneen kunkin hallituksen ensimmäisellä syyskaudella. Tavoitteiden toteutumisesta pitäisi siis ehdotetun säännöksen perusteella saada tietoa pääosin seuraavan vuoden alusta lähtien.

Jos valtakunnalliseksi tavoitteeksi nostetaan asia, jonka seuraamiseksi tarvitaan uudenlaista tietopohjaa, ei tietopohja ole välttämättä valmis vielä tavoitteiden vahvistamista seuraavan vuoden alussa. Tällaisissa tilanteissa tietopohjan valmistelun aikataulusta olisi mahdollista poiketa. Koska valtakunnalliset tavoitteet ovat voimassa hallituskauden kerrallaan, ei valtakunnalliseksi tavoitteeksi ole tarkoituksenmukaista esittää tavoitetta, jonka toteutumisen seuraamiseksi tarvittavan tietopohjan valmistelu vie enemmän kuin yhden kalenterivuoden.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kehittämis- ja hallintokeskuksen velvollisuudesta tuottaa tietoa ja asiantuntija-arvionsa valtakunnallisten tavoitteiden toteutumisesta. Tieto ja arvio olisi esitettävä valtakunnallisesti sekä jollakin tätä tarkemmalla, hallinnon eri tasot ja rakenteet huomioivalla tasolla. Valtakunnallisten tavoitteiden toteutumista koskevien tietojen ja arvion tarkempaa esittämistasoa ei ehdoteta asetuksessa määriteltäväksi, vaan Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus voisi arvioida, mikä olisi tarkoituksenmukaisin taso.

Valtakunnallisen tason tieto tarjoaisi yleiskäsityksen tavoitteiden toteutumisesta, mitä voitaisiin käsitellä esimerkiksi työllisyyden edistämisen neuvottelukunnassa. Valtakunnalliset tavoitteet voivat eri hallituskausilla olla erityyppisiä ja myös keskenään erityyppisiä. Niiden toteutumista ei välttämättä ole mahdollista kohdentaa alueellisesti tarkasti, mikä voitaisiin huomioida esittämistarkkuudessa. Joidenkin tavoitteiden toteutumista voisi olla olennaisempaa tarkastella elinvoimakeskusten toimialueittain, joitakin maakunnittain tai jollakin muulla alueellisella jaotuksella. Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus voisi valita tietojen ja arvion esittämistarkkuuden, joka parhaiten tuo esiin tavoitteiden toteutumisen vaihtelut ja syyt vaihtelulle.

Lähtökohtaisesti alueellisen yhteistyö- ja seurantakeskustelun järjestämisestä vastaava elinvoimakeskus ja tiedon tuottamisesta vastaava Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus sopisivat yhdessä keskustelun järjestelyistä niin, että kehittämis- ja hallintokeskus tuottaisi hyvissä ajoin tietoa keskusteluihin valmistautumista varten. Tarvittaessa työ- ja elinkeinoministeriö voi kuitenkin määrätä ajankohdan niin, että tieto

ja arvio olisivat käytettävissä alueellisiin yhteistyö- ja seurantakeskusteluihin valmistautumiseksi kullakin elinvoimakeskuksen toimialueella. Ministeriö sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus ja elinvoimakeskukset tekevät yhteistyötä alueellisten yhteistyö- ja seurantakeskustelujen järjestämisessä, mukaan lukien tarvittava tietotuotanto.

6.15 Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen velvollisuus tuottaa tietoa työvoimapalveluiden tuloksellisuudesta ja toimivuudesta (24 §)

Säännös vastaisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 30 a §:n sisältöä.

Pykälässä säädettäisiin tarkemmin Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen säännöllisestä tietotuotannosta, joka koskee työvoimapalveluiden toimintaa ja tuloksellisuutta. Tämä tilastojärjestelmiin perustuva tietotuotanto muodostaisi työvoimapalveluiden seurannan ja arvioinnin ytimen.

Tieto tuloksellisuudesta ja toimivuudesta pitäisi sisältää muun muassa työvoimapalveluiden jälkeisten sijoittumisten, erilaisten työnvälitystoimenpiteiden vaikutusten, työvoimapalveluiden järjestämiseen liittyvien lakisääteisten palveluprosessien toimeenpanon sekä muiden työvoimapalveluihin olennaisesti liittyvien tehtävien toteutuksen seurannan. Työvoimapalveluita koskevat tiedot sisältäisivät muiden työnhakijoiden lisäksi työnhakija-asiakkaina olevia kotoutuja-asiakkaita, ulkomaalaisia sekä vieraskielisiä asiakkaita koskevan seurannan. Kotoutuja-asiakkaalla tarkoitetaan kotoutumislain 5 §:n 5 kohdan mukaan maahanmuuttajaa, jolla on voimassa oleva kotoutumissuunnitelma tai monialainen kotoutumissuunnitelma.

Tiedot olisi esitettävä työvoimapalveluiden järjestämisestä vastaavan kunnan tai työllisyysalueen tarkkuudella. Järjestämisvastuullisten tahojen tietoja olisi mahdollista yhdistellä laajempien alueellisten tarkastelujen tekemiseksi.

Tiedot ja niiden laskentatavat olisi julkaistava yleisessä tietoverkossa. Julkaiseminen on mahdollista, koska tiedot eivät sisällä henkilötietoja. Tietojen julkaiseminen toteuttaisi viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 20 §:ssä säädettyä velvollisuutta tuottaa ja jakaa tietoa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen velvollisuudesta tuottaa myös muuta työvoimapalveluita koskevaa tietoa ja muita asiantuntija-arvioita työ- ja elinkeinoministeriön pyynnöstä. Säännös täydentäisi tässä asetuksessa ehdotettua säännöllisen tietotuotannon kokonaisuutta. Sen soveltamisessa olisi huomioitava kehittämis- ja hallintokeskukselle valtion talousarvion perusteella varatut määrärahat.

Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023, järjestämislaki) 20 §:n mukaan julkisten työvoimapalveluiden yleinen ohjaus, kehittäminen ja valvonta kuuluvat työ- ja elinkeinoministeriölle. Näissä tarkoituksissa työ- ja elinkeinoministeriö voi tarvita erinäistä tietoa työvoimapalveluista. Myös työllisyyden edistämisen valtakunnallisen neuvottelukunnan tehtävien hoitamisessa voidaan joskus tarvita muutakin tietoa kuin mitä

tässä asetuksessa ehdotetaan säännöllisesti tuotettavaksi. Työ- ja elinkeinoministeriö voisi ehdotetun 2 momentin nojalla pyytää Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskusta tuottamaan neuvottelukunnan tarvitsemaa tietoa, jos ministeriö pitää sitä perusteltuna.

6.16 Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen asiantuntija-arvio työvoimapalveluiden tuloksellisuudesta ja toimivuudesta (25 §)

Säännös vastaisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 30 b §:n sisältöä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen velvollisuudesta tuottaa vähintään kerran vuodessa asiantuntija-arvio työvoimapalveluiden tuloksellisuudesta ja toimivuudesta. Arvio olisi tuotettava sekä valtakunnan laajuisena että kustakin työvoimapalveluiden järjestämisestä vastaavasta kunnasta tai työllisyysalueesta. Arvio perustuisi 24 §:ssä tarkoitettuun tietotuotantoon. Asiantuntija-arviota hyödynnettäisiin järjestämislain 23 §:ssä tarkoitettujen työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelujen järjestämisessä. Yhteistyö- ja seurantakeskustelussa voitaisiin tarvittaessa käsitellä arviossa esiin nousseita seikkoja.

Tietotuotanto ja asiantuntija-arviot palvelisivat myös työllisyyden edistämisen valtakunnallisen neuvottelukunnan tehtävää seurata ja ennakoida palvelujärjestelmän toimivuutta sekä työ- ja elinkeinoministeriön yleistä tehtävää ohjata, kehittää ja valvoa julkisia työvoimapalveluita. Työ- ja elinkeinoministeriö voi määrätä arvion tuottamisen ajankohdan.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin asioista, jotka Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen olisi asiantuntija-arviossaan ainakin arvioitava.

Momentin 1 kohdan mukaan asiantuntija-arviossa olisi arvioitava työvoimaviranomaisten toiminnan ja resursoinnin keskeiset tunnusluvut. Tällaisia tunnuslukuja ovat esimerkiksi työllisyyden hoidon kustannukset ja jakautuminen sekä kustannukset työnhakijaa kohden. Tunnusluvut sisältäisivät myös mahdollisuuksien mukaan tietoja työvoimapalveluina järjestettävistä kotoutumis- ja mahdollisista muista erityisesti vieraskielisille asiakkaille kohdennetuista palveluista.

Momentin 2 kohdan mukaan asiantuntija-arviossa olisi arvioitava työvoimapalveluiden toimivuutta, käyttöä, saatavuutta, laatua ja vaikutuksia. Tämä arvio perustuisi Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen ylläpitämän valtakunnallisen TE- ja koto-palveluiden raportointijärjestelmän sisältämiin tietoihin. Raportointijärjestelmässä hyödynnetään Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen omien rekisterien ja muiden TE- ja koto-palveluiden arvioinnin kannalta relevanttien tilastojärjestelmien tietoja. Arvioinnissa olisi esitettävä erillisenä vastaavat tiedot työvoimapalveluina järjestettävistä kotoutumis- ja mahdollisista muista erityisesti vieraskielisille ja ulkomaalaisille asiakkaille kohdennetuista työvoimapalveluista, ellei näitä raportoida erillisessä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen kotoutuja-asiakkaita ja maahanmuuttaja-asiakkaita koskevassa säännöllisessä julkaisussa.

Momentin 3 kohdan mukaan asiantuntija-arviossa olisi arvioitava työnhakija- ja työpaikkamäärien kehitystä ja koostumusta. Tiedot tuotetaan Työllisyys-, kehittämis- ja

hallintokeskuksen omistamasta ja ylläpitämästä TE- ja koto-palveluiden valtakunnallisesta raportointijärjestelmästä. Työnhakijoiden koostumusta ja määriä tarkastellaan muun muassa työttömyyden keston, palvelutarpeen, ikäryhmän, sukupuolen, ammattitaidon ja työllistymissuunnitelman tyyppin mukaisesti. Arviossa olisi esitettävä erillisenä tietona myös työnhakijana olevat kotoutuja-asiakkaat sekä vieraskieliset ja ulkomaalaiset työnhakija-asiakkaat, ellei näitä raportoida erillisessä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen kotoutuja-asiakkaita ja maahanmuuttaja-asiakkaita koskevassa säännöllisessä julkaisussa.

Momentin 4 kohdan mukaan asiantuntija-arviossa olisi arvioitava työvoimapalveluiden järjestämiseen ja työvoimaviranomaisten työttömyysturvaan liittyvien lakisääteisten tehtävien toteutumista. Tällaisia lakisääteisiä tehtäviä ovat muun muassa järjestämislain 4 luvussa säädettyyn työnhakijan palveluprosessiin liittyvät tehtävät sekä muut järjestämislaissa työvoimaviranomaiselle säädetty tehtävät ja työttömyysturvalaissa säädetty työttömyysturvan työvoimapoliittisiin edellytyksiin liittyvät työvoimaviranomaisen tehtävät. Tietopohja saataisiin tältäkin osin Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen omistamasta ja ylläpitämästä TE- ja koto-palveluiden valtakunnallisesta raportointijärjestelmästä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumista työvoimapalveluissa koskevan selvityksen tuottamisesta. Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen olisi tuotettava selvitys osana pykälässä tarkoitettua asiantuntija-arviota joka toinen vuosi.

Kunnan työvoimapalveluiden järjestämisvastuuseen kuuluu, että tehtävien hoidosta järjestämisvastuussa oleva kunta tai kuntayhtymä vastaa järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden yhdenvertaisesta saatavuudesta. Perustuslaissa edellytetään, että sukupuolten tasa-arvoa edistetään yhteiskunnallisessa toiminnassa sekä työelämässä. Lisäksi työnhakijoiden kielellisten oikeuksien turvaamiseksi järjestämislaissa säädetään, että julkisissa työvoimapalveluissa asiakkaalla on omassa asiassaan oikeus käyttää omaa kieltään, suomea tai ruotsia, myös yksikielisessä työvoimaviranomaisessa.

Työvoimapalveluiden yleisestä ohjauksesta ja valvonnasta vastaavan työ- ja elinkeinoministeriön tehtävien hoidon kannalta on olennaista, että se saa tietoa yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumisesta säännöllisesti. Selvityksen tietopohjana hyödynnettäisiin ainakin Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen omistamasta ja ylläpitämästä työvoimapalveluiden ja koto-palveluiden valtakunnallisesta raportointijärjestelmästä saatavaa tietoa, Lupa- ja valvontaviraston laillisuusvalvonta-aineistoa ja yhdenvertaisuusvaltuutetun vuosikertomusta.

6.17 Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen yhteenveto työvoimapalvelujärjestelmän toiminnasta (26 §)

Säännös vastaisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 30 c §:n sisältöä.

Pykälässä säädettäisiin Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen velvollisuudesta tuottaa kerran hallituskaudessa yhteenveto työvoimapalvelujärjestelmän toiminnasta.

Järjestämislain 22 §:n 2 momentin mukaan työllisyyden edistämisen valtakunnallisen neuvottelukunnan tehtävänä on antaa hallituskausittain valtioneuvostolle selvitys palvelujärjestelmän tilasta. Säännöksen mukaan selvityksessä esitetään muun muassa arvio palvelujärjestelmän toimivuudesta. Ehdotetussa 25 §:ssä tarkoitettu yhteenveto olisi pohja neuvottelukunnan selvityksessä esitettävälle palvelujärjestelmän toimivuutta koskevalle arviolle.

Yhteenveto olisi tuotettava työ- ja elinkeinoministeriön määräämänä ajankohtana. Hallituskaudet kestävät lähtökohtaisesti neljä vuotta. Hallituskausi voi kuitenkin kestää myös vähemmän kuin neljä vuotta. Yhteenvedon ajankohtaan vaikuttanevat myös neuvottelukunnan kokoontumisajat ja muut työskentelytavat. Näistä syistä yhteenvedon ajankohta jäisi työ- ja elinkeinoministeriön määrättäväksi. Käytännössä yhteenveto tulisi laadittavaksi hallituskauden viimeisen syksyn aikana, jotta neuvottelukunta voisi hyödyntää sitä hallituskauden lopussa tehtävän selvityksensä valmistelussa.

Pykälän 2 momentissa säädetään asioista, jotka yhteenvedossa olisi ainakin esitettävä ja arvioitava. Nämä koostuisivat toisaalta ehdotetun 23 §:n 2 momentissa tarkoitetuista tiedoista ja asiantuntija-arvioinneista ja toisaalta ehdotetun 24 §:n 1-3 momentissa tarkoitetuista tiedoista ja asiantuntija-arvioinneista.

Momentin 1 kohdan mukaan yhteenvedossa olisi esitettävä tietoja ja arvioitava valtakunnallisten tavoitteiden toteutumista. Tiedot ja arvio perustuisivat ehdotetun 23 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin tietoihin ja asiantuntija-arviointeihin. Yhteenvedossa tarkastelujakso olisi vajaa neljä vuotta, kun 23 §:n 2 momentissa tarkastelujakso on kalenterivuosi.

Pykälän 2 momentin 2-5 kohdassa tarkoitettut tiedot olisivat samoja kuin mitä 24 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettussa asiantuntija-arviossa olisi arvioitava. Niiden sisältöä on kuvattu tarkemmin edellä 24 §:n 3 momentin perusteluissa.

Tiedot olisi valtakunnallisen tason lisäksi esitettävä maakunnittain. Maakuntakohtainen tarkastelu on toisaalta riittävän tarkka taso tuomaan esiin alueiden välisiä eroja, ja toisaalta se on riittävän yleinen taso, jotta tiedot eivät pirstoudu liian pieniin yksiköihin. Maakunta on aluehallinnon yksikkö, jota käytetään aluekehittämisen lisäksi esimerkiksi eduskuntavaalien vaalipiiriä pohjana. Näistä syistä valtioneuvostolle annettavan selvityksen pohjana olisi perusteltua olla valtakunnallisen tason lisäksi maakuntatason tiedot.

Jos työllisyysalueen muodostavat kunnat sijaitsevat kahden tai useamman eri maakunnan alueella, yhteenvedossa kaikki työllisyysalueen kunnat käsiteltäisiin sen maakunnan kohdalla, johon työvoimapalveluiden järjestämisestä vastaava vastuukunta kuuluu tai jossa on työvoimapalveluiden järjestämisestä vastaavan kuntayhtymän kotipaikka. Tästä säädettäisiin pykälän 3 momentissa.

6.18 Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen työvoimaviranomaisen työvoimapalvelujen järjestämisen arviointiin liittyvät tehtävät (27 §)

Säännös vastaisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 30 d §:n sisältöä.

Pykälässä säädettäisiin Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen velvollisuudesta ilmoittaa työ- ja elinkeinoministeriölle, jos se havaitsee tilanteen heikentyneen olennaisesti jollakin työllisyysalueella tai työvoimapalveluiden järjestämisestä vastaavassa kunnassa. Kyseessä olisi eräänlainen herätemenettely, jonka perusteella työ- ja elinkeinoministeriö voisi valmistautua tarkastelemaan kyseistä työllisyysaluetta tai kuntaa tarkemmin. Se tukisi osaltaan järjestämislain 24 §:n 1 momentissa tarkoitettua yhteistyötä lainsäädännössä edellytettujen palvelujen turvaamiseksi. Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen olisi saatettava ilmoitus tiedoksi kyseiselle kunnalle tai työvoimaviranomaiselle.

Jos työ- ja elinkeinoministeriö pitäisi sitä aiheellisenä, se voisi pyytää Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskusta tuottamaan tietoa työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 24 §:n 4 momentissa tarkoitetuista seikoista kyseisestä kunnasta tai työllisyysalueesta. Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen tuottama tietoa palvelisi mahdollista työ- ja elinkeinoministeriön ja valtiovarainministeriön laajempaa arviota.

6.19 Ruotsinkieliset palveluryhmät (28 §)

Pykälässä säädettäisiin elinvoimakeskusten ruotsinkielisistä palveluryhmistä, joita voitaisiin perustaa alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetussa laissa sekä alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta annetussa laissa tarkoitettujen välittävän toimielimen tehtäviä sekä valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi annetussa laissa sekä valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021–2028 annetussa laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamista varten. Palveluryhmän henkilöstön virkapaikkoja voisi olla kaikissa elinvoimakeskuksissa.

Pykälän 2 momentin mukaan elinvoimakeskuksessa voisi olla Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen ruotsinkielistä asiakaspalvelua varten palveluryhmä, johon kuuluvan henkilöstön virkapaikka voisi 17 §:ssä säädetyllä tavalla olla muussa virastossa.

6.20 Kielitaitovaatimukset (29 §)

Pykälän mukaan kielitaitoa koskevista kelpoisuusvaatimuksista virkaan, johon edellytetään säädettynä kelpoisuusvaatimuksena korkeakoulututkintoa, säädetään julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain (424/2003) 6 §:ssä.

Pykälän 2 momentin mukaan Kaakkois-Suomen ja Keski-Suomen elinvoimakeskusten 6 §:n 2 momentissa ja 8 §:n 2 momentissa tarkoitetuista tehtävistä vastaavien ryhmien ja yksikköjen päälliköiltä edellytettäisiin erinomaista suomen kielen suullista ja kirjallista taitoa sekä ruotsin kielen tyydyttävää suullista ja kirjallista taitoa.

Edellä 28 §:ssä tarkoitettujen ruotsinkielisten palveluryhmien virkojen kelpoisuusvaatimuksena olisi ruotsin kielen erinomainen suullinen ja kirjallinen taito sekä suomen kielen tyydyttävä suullinen ja kirjallinen taito.

6.21 Voimaantulo (30 §)

Pykälässä säädettäisiin asetuksen voimaantulosta 1.1.2026 alkaen.

7 Voimaantulo

Ehdotetaan, että asetus tulee voimaan 1.1.2026 samaan aikaan elinvoimakeskuksista sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun lain kanssa.